

Księga abstraktów

IV Ogólnopolska Konferencja Parentologiczna

PRAKTYKI RODZICIELSKIE

a dobro dziecka

Poznań, 23–24 maja 2025

Streszczenia referatów

w kolejności alfabetycznej nazwiska pierwszej Autorki / pierwszego Autora

A

prof. INP PAN, prof. UAM dr hab. Marek Andrzejewski

Instytut Nauk Prawnych PAN, Centrum Badania nad Prawem Dotyczącym Rodziny

Drogi i bezdroża tzw. wielorodzicielstwa

Polskie prawo reguluje możliwość wychowywania dziecka przez rodziców i rodzinę zastępczą, jako formę wspierania rodziny wychowanka. Chodzi o orzeczenie ograniczenia władzy rodzicielskiej w formie umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej o charakterze rodzinnym. Artykuł 112-1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego dokonuje delimitacji uprawnień, obowiązków i kompetencji, jakie względem dziecka mają jego rodzice o osoby tworzące rodzinę zastępczą. Z założenia ten układ współwychowywania dziecka ma mieć ramy czasowe, czym w istotny sposób różni się od przysposobienia. W praktyce pojawiają się inne formuły wychowywania dziecka przez kilka osób, m.in. w ramach rodzin rekonstruowanych, rodzin opartych na konkubinacie powstałym po rozwodzie małżonków mających wspólne dzieci, związków homoseksualnych, w których żyje dziecko mające rodzica żyjącego w rozłączeniu i inne. W tych quasi-rodzinnych relacjach status prawny osób niebędących rodzicami jest niedookreślony. W krajach, w których sztuczna prokreacja dopuszczalna jest nie tylko dla małżeństw i trwałych związków nieformalnych status rodziców dziecka, czy też raczej jakiś status względem dziecka mogą uzyskać i uzyskują rozmaite konstelacje kilku osób. I w odniesieniu do tego zjawiska użyto w tytule słowa „bezdroża”.

B

dr Szymon Bręński

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Psychologii i Kognitywistyki

mgr Aneta Pełka

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Szkoła Doktorska Nauk Społecznych

Dobro dziecka ze szczególnymi potrzebami. Jak tworzyć świat pełen zrozumienia i wsparcia [PANEL DYSKUSYJNY]

Współczesna edukacja, medycyna i psychologia coraz wyraźniej podkreślają, że różnorodność rozwojowa nie jest wyjątkiem, lecz normą. Dzieci ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi, emocjonalnymi, sensorycznymi czy społecznymi potrzebują nie tylko specjalistycznej pomocy, ale przede wszystkim zrozumienia, empatii i systemowego wsparcia.

Jak wskazują dane GUS, w roku szkolnym 2022/2023 w szkołach podstawowych uczyło się 165,6 tys. dzieci z niepełnosprawnościami, co stanowi 5,3% ogólnej liczby dzieci w tym wieku. Według danych MEN z 2023 roku w polskim systemie edukacji obecnie znajduje się ponad 280 tysięcy dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, co stanowi około 4,3% ogólnej liczby uczniów. 35% tych dzieci doświadcza problemów psychologiczno-pedagogicznych, a 9% ma stwierdzone zaburzenia psychiczne. Jako społeczeństwo coraz lepiej rozumiemy, że potrzeby dzieci są różnorodne i że wszystkie zasługują na uznanie. Warto zauważyć, że ponad 78% dzieci z niepełnosprawnościami uczęszcza do przedszkoli ogólnodostępnych, w tym do przedszkoli z oddziałami integracyjnymi, co świadczy o rosnącej inkluzywności polskiego systemu edukacji.

W ramach otwartego panelu dyskusyjnego chcemy spotkać się z ekspertami, rodzicami, nauczycielami i praktykami, by poszukać odpowiedzi na pytanie o to, co te dane oznaczają w praktyce? Jakie role odgrywają szkoła, rodzina, instytucje i społeczność lokalna? Co konkretnie oznacza wsparcie i jakie jego formy naprawdę działają? W jaki sposób szkoły, nauczyciele, psycholodzy, urzędnicy i rodziny mogą ze sobą współpracować? Jak budować społeczeństwo, w którym różnorodność nie jest problemem, ale zasobem? Ideą spotkania jest nie tylko stworzenie przestrzeni do refleksji, ale także wymiany inspiracji do działań, które przybliżą nas do świata, w którym każde dziecko będzie czuło się ważne, słyszone i rozumiane.

mgr Marta Bryzek

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

dr hab. Monika Mynarska

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

Pomiar przekonań na temat intensywnego rodzicielstwa w międzynarodowych badaniach panelowych Generations and Gender Programme

Intensywne rodzicielstwo to zespół norm i oczekiwań wobec rodziców, zakładający ich wysokie zaangażowanie emocjonalne, czasowe i materialne w wychowanie dzieci. Zjawisko to budzi rosnące zainteresowanie w badaniach nad rodziną, ze względu na jego potencjalnie ważne konsekwencje zarówno dla dobrostanu dzieci, jak i dla obciążenia rodziców. W ramach międzynarodowego programu badawczego Generations and Gender Programme (GGP), realizującego kwestionariuszowe badania panelowe na dużych reprezentatywnych próbach w wielu krajach Europy i poza nią, opracowany został moduł pytań do pomiaru przekonań dotyczących intensywnego rodzicielstwa. Jego pierwsza wersja została przetestowana w Szwecji, a wersja poprawiona zostanie uwzględniona jako moduł obligatoryjny we wszystkich krajach realizujących drugą falę badania. Moduł ten został już zastosowany w Norwegii.

Celem wystąpienia jest przedstawienie koncepcji pomiaru intensywnego rodzicielstwa przyjętej w programie GGP oraz podstawowych własności psychometrycznych zaproponowanej skali – bazując na danych szwedzkich i norweskich. Prezentacja podkreśli również potencjał GGP dla badań porównawczych i śledzenia zmian w czasie. Będzie to także okazja do krótkiego wprowadzenia w założenia badań kwestionariuszowych realizowanych w ramach GGP oraz zaproszenia do korzystania z jego bogatych, publicznie dostępnych danych, stanowiących cenne źródło wiedzy o przemianach życia rodzinnego i relacji międzypokoleniowych.

mgr Paweł Ciesielski

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Szkoła Doktorska Nauk Społecznych

mgr Petra Coufalová

Masaryk University

dr Silvia Di Battista

Marconi University

prof. Fiona Tasker

Birkbeck University of London

dr Jorge Gato

University of Porto

Wybrane predyktory żalu rodzicielskiego i uprzedzeń wobec osób dobrowolnie bezdzietnych - analiza międzykulturowa

Osoby decydujące się na brak potomstwa często doświadczają nacisków społecznych, uprzedzeń, dyskryminacji i wykluczenia. Niektórzy, pod wpływem presji otoczenia, rodziców lub partnera, mimo braku chęci (a niekiedy nawet niechęci) do posiadania dzieci, podejmują decyzję o rodzicielstwie. Badania wskazują, że takie osoby częściej odczuwają żal rodzicielski.

Istotnym zagadnieniem jest rola presji społecznej w kształtowaniu żalu rodzicielskiego oraz analiza zależności między uprzedzeniami wobec osób dobrowolnie bezdzietnych a odczuwanym żalem rodzicielskim. W niniejszym badaniu podjęto te kwestie w ramach analizy międzykulturowej przeprowadzonej w pięciu krajach (Polsce, Portugalii, Wielkiej Brytanii, Włoszech i Czechach). Łącznie zgromadzono dane od 759 osób w wieku od 21 do 78 lat ($M = 42,57$; $SD = 10,72$). Do analizy zależności zastosowano modelowanie wielopoziomowe.

Wyniki wskazują, że żal rodzicielski jest przewidywany przez retrospektywnie postrzegane pragnienia rodzicielskie, natomiast nie jest istotnie związany z retrospektywnie postrzeganymi oczekiwaniami rodzicielskimi ani z postrzeganą presją do posiadania dzieci. Testowany model wyjaśnia około 19% wariancji zmiennej zależnej. Uprzedzenia wobec osób dobrowolnie bezdzietnych są negatywnie powiązane z żalem rodzicielskim oraz pozytywnie z retrospektywnie postrzeganymi pragnieniami rodzicielskimi, jednak te zmienne wyjaśniają jedynie niewielką część wariancji (9%). Uzyskane wyniki sugerują, że doświadczana presja do rodzicielstwa oraz oczekiwania społeczne mają niewielki wpływ na nasilenie żalu rodzicielskiego i uprzedzeń wobec osób dobrowolnie bezdzietnych. Kluczową rolę w modelu odgrywają retrospektywnie postrzegane pragnienia rodzicielskie, które znacząco przewidują żal rodzicielski oraz - w pewnym stopniu - uprzedzenia wobec osób dobrowolnie bezdzietnych.

mgr Paweł Ciesielski

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Szkoła Doktorska Nauk Społecznych

Matka i ojciec czy matka kontra ojciec: przekraczanie ról płciowych w rodzinie [OTWARTY PANEL DYSKUSYJNY]

Choć tradycyjnie opieka nad dziećmi przypisywana była głównie matkom, zmiany społeczne i kulturowe ostatnich dekad znacząco wpłynęły na sposób funkcjonowania rodzin. Coraz częściej obserwujemy współdzielenie obowiązków rodzicielskich - zarówno w zakresie pielęgnacji, wychowania, zabawy czy też zapewnienia dobrobytu ekonomicznego. Istotne jest więc zadanie pytań: czy „równość” w rodzicielstwie oznacza identyczny zakres i sposób realizowania zadań przez matki i ojców? Czy rodzice powinni być dla dziecka „tacy sami”, czy też czy powinni pełnić role komplementarne wobec siebie? Czy różnice w praktykach rodzicielskich wynikają z indywidualnych predyspozycji, czy raczej z utrwalonych norm kulturowych?

W dyskursie społecznym i naukowym coraz częściej widzimy przekraczanie tradycyjnych ról płciowych w rodzinie. Jak matki reagują na zaangażowanie ojców w sfery tradycyjnie postrzegane jako „kobiece”? A jak ojcowie odbierają aktywność matek w obszarach zwyczajowo kojarzonych z ojcostwem?

Z danych zebranych w raporcie dotyczącym ojcostwa w Polsce (2022) wynika, że choć zaangażowanie ojców wzrasta, rzadko przyjmuje ono formę symetrycznego podziału obowiązków. Udział w zadaniach rodzicielskich zmienia się w zależności od wieku dziecka i kontekstu sytuacyjnego. Czy taka elastyczność sprzyja dobrostanowi wszystkich członków rodziny? A może pogłębia nierówności?

Mam nadzieję, że przedstawione powyżej pytania zachęcą Państwa do udziału w panelu i do podzielenia się swoją wiedzą - wynikającą zarówno z prowadzonych badań, jak i z własnej praktyki.

dr Natasza Doiczman-Łoboda

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Socjologii, Zakład Badań Problemów Społecznych i Pracy Socjalnej

Granice rozłąki: Biograficzne ujęcie doświadczeń młodzieży z rodzin migracyjnych w kontekście zagrożeń dysfunkcyjności rodzicielstwa

Wystąpienie prezentuje wyniki badań biograficznych dotyczących doświadczeń młodzieży z rodzin migracyjnych w kontekście wyzwań i zagrożeń, jakie niesie za sobą dysfunkcyjność rodzicielstwa w sytuacji rozłąki migracyjnej. Analizie poddano codzienność rodzin, w których migracja jednego lub obojga rodziców staje się stałym elementem organizacji życia, tworząc unikalne wyzwania emocjonalne i relacyjne dla wszystkich członków rodziny. Badania dążą do przełamania stereotypów i uprzedzeń dotyczących rodzin migracyjnych, ukazując ich historię z perspektywy tych, których głosy są często pomijane w debacie publicznej.

Zastosowanie metody biograficznej, w tym wywiadu narracyjnego i autobiograficznego, pozwoliło na zgromadzenie wielowątkowych opowieści młodzieży oraz ich rodzin, umożliwiając wnikliwe poznanie dynamiki relacji rodzinnych i strategii radzenia sobie z wyzwaniami rozłąki. Kluczowym aspektem badań było wykorzystanie metody zwielokrotnionej autobiografii, która pozwoliła na zestawienie narracji różnych członków rodziny, co ukazało wspólne wzorce emocjonalne i relacyjne wynikające z cyklicznej obecności i nieobecności migranta.

Wnioski z badań wskazują, że rozłąka migracyjna stanowi nie tylko wyzwanie emocjonalne, ale również czynnik destabilizujący rodzicielstwo, które często bywa zagrożone dysfunkcyjnością. Wystąpienie przybliża, jak członkowie rodzin migracyjnych starają się zorganizować życie w warunkach niestabilności, jednocześnie podkreślając znaczenie metody biograficznej w badaniach nad złożonością ich doświadczeń. Dzięki temu możliwe jest pełniejsze zrozumienie codzienności rodzin zmagających się z rozłąką i wyzwaniami rodzicielstwa.

G

dr Mikołaj Gębka

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Teologiczny

Udział ojca w wychowaniu dziecka w europejskim kręgu kulturowym od czasów starożytnych do nowożytności - refleksja socjologiczna

W referacie zostaną zarysowane miejsce i zadania ojca w szeroko rozumianym procesie wychowania od czasów starożytnych do nowożytności (cezurą zamykającą okres analizy jest Wielka Rewolucja Francuska i wiek XIX, które przyczyniły się do istotnej zmiany sytuacji ojcostwa, w tym oderwania ojca od procesu wychowania). Jako pierwsze zostaną pokazane zdania wychowawcze ojca u źródeł europejskiego kręgu kulturowego (starożytna Grecja, Rzym oraz Izrael i wczesne chrześcijaństwo). Następnie zasygnalizowane zostanie wychowawcze znaczenie ojca w wiekach średnich (z nawiązaniem do dziedzictwa starożytności). Na koniec przedstawiony zostanie ojciec jako wychowawca w czasach nowożytnych.

mgr Anna Gmurowska

Akademia Wymiaru Sprawiedliwości

Współpraca rozstających się rodziców na rzecz dobra dziecka - aspekty prawne mediacji rodzinnej i dobre praktyki porozumień rodzicielskich

Referat analizuje współpracę rodziców w wychowaniu dziecka i działania na rzecz jego dobra, szczególnie w kontekście rozvodu lub separacji. Autorka prezentuje aspekty prawne dotyczące praw, obowiązków oraz odpowiedzialności rodzicielskiej, odwołując się do Konwencji o prawach dziecka, Konstytucji RP oraz krajowych regulacji dotyczących opieki nad dzieckiem i mechanizmów rozwiązywania konfliktów rodzinnych. W referacie przywołane zostaną statystyczne dotyczące mediacji rodzinnych w Polsce. Autorka będąca mediatorką o kilkunastoletnim doświadczeniu w pozasądowym rozwiązywaniu sporów, przedstawia także konkretne (zanonimizowane) przypadki, w których mediacja doprowadziła do ustalenia planu wychowawczego, obejmującego harmonogram kontaktów z dzieckiem, podział obowiązków rodzicielskich, uzgodnienie opieki i sprawowania pieczy nad dzieckiem, ustalenia alimentów, oraz spraw dotyczących innych istotnych kwestii w życiu dziecka, co z kolei przedłożyło się na eliminowanie długotrwałych procesów sądowych rodziców, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa dziecka, zredukowanie stresu dziecka związanego z rozstaniem rodziców i działaniem na rzecz ochrony dobra dziecka.

mgr Beata Granops

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Szkoła Doktorska Nauk Społecznych

dr Anna Kamza

Uniwersytet SWPS w Poznaniu, Centrum Badań nad Rozwojem Osobowości

dr Dominika Górską

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Psychologii i Kognitywistyki

dr Monika Jańczak

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Psychologii i Kognitywistyki

Polska adaptacja narzędzia do pomiaru mentalizacji w okresie prenatalnym - zapowiedź wyników walidacji kwestionariusza P-PRFQ [KOMUNIKAT]

Celem prezentowanego projektu jest adaptacja oraz ocena właściwości psychometrycznych polskiej wersji kwestionariusza P-PRFQ (Prenatal Parental Reflective Functioning Questionnaire; Pajulo i in., 2015), służącego do pomiaru funkcjonowania refleksyjnego (mentalizacji) u osób spodziewających się dziecka. Mentalizacja, zakorzeniona w teorii przywiązania i teorii relacji z obiektem, odnosi się do zdolności rozumienia siebie i innych jako istot posiadających umysły – z uczuciami, intencjami i przekonaniami – oraz interpretowania zachowania w tym kontekście.

Wstępne analizy przeprowadzone na próbie $N = 106$ przyszłych matek wskazują na dobrą rzetelność skali (α Cronbacha = .75). Na konferencji zaprezentowane zostaną pełne wyniki analiz psychometrycznych na docelowej próbie $N = 256$, obejmujące strukturę czynnikową oraz trafność zewnętrzną narzędzia. Wyniki badań pozwolą stwierdzić, czy kwestionariusz P-PRFQ w polskiej wersji stanowi użyteczne narzędzie badawcze do oceny refleksyjności rodzicielskiej w okresie ciąży.

prof. dr hab. Joanna Haberko

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Wydział Prawa i Administracji

Dobro dziecka z perspektywy polskiego prawa [WYKŁAD PLENARNY]

Zasada dobra dziecka należy do naczelných zasad prawa rodzinnego. Posługuje się nią zarówno ustawodawca krajowy odnosząc się do niej w Konstytucji RP i ustawach zwykłych (w szczególności kodeksie rodzinnym i opiekuńczym) jak i prawodawca międzynarodowy w szeregu konwencji (wśród których najważniejsze miejsce przyznaje się Konwencji o prawach dziecka).

Zasadę dobra dziecka zwykło się pojmować jako kompleks wartości materialnych i niematerialnych niezbędnych dla zapewnienia prawidłowego rozwoju fizycznego i duchowego dziecka, przy uwzględnieniu wielu innych czynników. Chodzi w tym zakresie o stworzenie dziecku takich warunków, w których żyje ono w optymalnej dla siebie sytuacji mającej charakter stabilnej i bezpiecznej tak w ujęciu fizycznym jak i psychicznym. Zapewnia się zatem dziecku dobrostan psychiczny i fizyczny. Posłużenie się klauzulą dobra dziecka w kontekście prawnym pozwala ująć tę sytuację w sposób najbardziej odpowiadający potrzebom małoletniego. Nie ma zatem, wskazanej w przepisach prawnych, jednej koncepcji, wedle której dobro dziecka byłoby oceniane. Co więcej, w wielu przypadkach przepisy prawne dają podstawę ingerencji w życie rodziny wówczas, gdy dobro dziecka jest naruszone lub przynajmniej zagrożone. Odpowiada to praktyce życia obywateli, którym ustawodawca powierza czuwanie nad dobrem ich dzieci i ingeruje dopiero wówczas, gdy dobro to jest zagrożone. Nie sposób też tracić z pola widzenia faktu, że ujęcie dobra dziecka w postaci klauzuli generalnej, powoduje to, że obywatelom niezwykle trudno zdefiniować ten stan, przy czym na ogół nie mają oni problemu ze wskazaniem, że dobro to zostało naruszone. Kreuje się tu zatem pewien model idealizacyjny, oparty na dominującej doktrynie moralnej i na wartościach humanistycznych.

Dziecko jest istotą słabszą i zależną od innych, w szczególności, zwłaszcza na pierwszym etapie życia, od rodziców. Ochrona jego interesu przejawia się zatem w podejmowaniu pewnych działań, które wpisane są istotę stosunku rodzinnego i mają miejsce niezależnie od tego czy rodzice znają prawo rodzinne czy też. W wielu przypadkach rodzice małoletniego kierują się pewnymi intuicjami i postępują w określony sposób – realizując dobro dziecka – dlatego, że tak postępowali ich rodzice i rodzice ich rodziców. Chodzi w tym przypadku o sprawowanie pieczy nad osobą dziecka, w którą wpisuje się obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa, wyżywienia, higieny czy opieki zdrowotnej. Oprócz tego dziecku zapewnia się stabilność relacji rodzicielskiej, z którą wiąże się obowiązki w sensie prawnym.

W literaturze nie kwestionuje się dwojakiego rodzaju podejścia do dobra dziecka. Po pierwsze, wzgląd na dobro dziecka pojawia się w płaszczyźnie legislacyjnej, po drugie, dobro dziecka ujmuje się na płaszczyźnie stosowania prawa.

dr Michalina Ilska

Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Nauk Społecznych

Natalia Morawiec

Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Nauk Społecznych

Psychologiczne predyktory PTSD związanego z porodem: rola przemocy położniczej, satysfakcji z porodu i ego-resiliency

Traumatyczne doświadczenia porodowe zgłaszane są przez 9–50% kobiet, a zespół stresu pourazowego związanego z porodem (CB-PTSD) występuje u 3,1–4,7% z nich. Celem badania była identyfikacja psychologicznych predyktorów CB-PTSD, ze szczególnym uwzględnieniem przemocy położniczej, satysfakcji z porodu oraz ego-resiliency. Uwzględniono także zmienne socjodemograficzne i położnicze, w tym objawy „baby blues” po porodzie.

Badanie przekrojowe przeprowadzono wśród 452 kobiet od 6 tygodni do 12 miesięcy po porodzie, zrekrutowanych online. Uczestniczki wypełniły kwestionariusze dotyczące CB-PTSD (City BiTS), przemocy położniczej (OVS), satysfakcji z porodu oraz ego-resiliency (ER89-R12).

Analiza regresji wykazała, że istotnymi predyktorami CB-PTSD były: cesarskie cięcie w trybie nagłym, status zawodowy oraz objawy „baby blues”. W dalszej analizie tylko „baby blues” pozostało znaczącym predyktorem. Ego-resiliency i satysfakcja z porodu obniżały ryzyko CB-PTSD, natomiast przemoc położnicza zwiększała jego nasilenie. Satysfakcja z porodu częściowo pośredniczyła w relacji między przemocą położniczą a CB-PTSD, natomiast ego-resiliency nie pełniło funkcji mediatora.

Wyniki podkreślają znaczenie wczesnego wsparcia psychicznego po porodzie. Wzmacnianie ego-resiliency i poprawa doświadczeń porodowych mogą przyczynić się do zmniejszenia ryzyka rozwoju CB-PTSD.

dr Sławomir Jabłoński

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Psychologii i Kognitywistyki

mgr Blanka Cieślewicz-Baraniecka

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Psychologii i Kognitywistyki

Związek stylu wychowawczego rodzica i gotowości do uczenia się matematyki u dziecka

Powszechnie stosowany na świecie pomiar stylu wychowawczego rodziców jest jednym ze sposobów przewyższania redukcjonizmu w badaniu roli środowiska kulturowo-społecznego w rozwoju dzieci. Jakość tego środowiska zbyt często operacjonalizuje się za pomocą mało specyficznych wskaźników takich jak np. status społeczno-ekonomiczny rodziny. Na podstawie dotychczasowych badań można przypuszczać, że to dobry sposób, ponieważ wykazano związki stylu wychowawczego rodziców z wieloma charakterystykami funkcjonowania ich dzieci. Jednym z bardziej interesujących jest związek z umiejętnościami matematycznymi, których opanowanie w toku powszechnej edukacji spostrzegane jest jako wymagające szczególnego wsparcia społecznego. Rzadziej badany jest związek stylu wychowawczego z umiejętnościami bazowymi dla rozpoczęcia szkolnej edukacji matematycznej.

W ramach referatu zaprezentowane zostaną wyniki 1) badania gotowości do uczenia się matematyki u 30 dzieci w wieku 7 lat (w tym 15 dziewczynek) oraz 2) badania stylu wychowawczego ich matek. Badania przeprowadzono za pomocą następujących narzędzi: Obrazkowy Pomiar Cech Osobowości Dziecka autorstwa Marty Maćkiewicz i Jana Ciecucha (2012), Liczby, Przestrzeń, Czas 6 autorstwa Urszuli Oszwy (2006) i Test Kompetencji Rodzicielskich autorstwa Anny Matczak i Aleksandry Jaworowskiej (2017).

Podczas wystąpienia poddane zostaną analizie i dyskusji związki mierzonych zmiennych.

dr Katarzyna Jadach

Centrum Badań nad Prawem Dotyczącym Rodziny INP PAN w Warszawie

dr Karolina Appelt

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Psychologii i Kognitywistyki

Rola rodziców w ochronie dziecka w warunkach działania szkoły w świetle dokumentów wewnętrznych - na przykładzie analizy standardów ochrony małoletnich

Nowelizacja Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego czyli tzw. ustawa Kamilka (Ustawa o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich) weszła w życie 15 lutego 2024 r. i jednocześnie zaczęły obowiązywać przepisy nakładające obowiązek wprowadzenia standardów ochrony małoletnich. Zgodnie z art. 10 ustawy obowiązek wprowadzenia wyżej wymienionych standardów musiał zostać zrealizowany w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie Ustawy, czyli do 15 sierpnia 2024 r.

W wystąpieniu prezentujemy wyniki badań własnych - przeprowadzoną w okresie od 15.08.2024 do 15.09.2024 r. analizę tego, jak poznańskie szkoły podstawowe zrealizowały obowiązek wprowadzenia Standardów Ochrony Małoletnich (SOM), aby dostosować działalności placówek oświatowych do zgodności z ustawą. W analizie szczegółowych rozwiązań oparto się na podejściu interdyscyplinarnym, uwzględniając wiedzę z zakresu psychologii (zwłaszcza psychologii rozwojowej) oraz prawa (konstytucyjnego, rodzinnego). Referat ma dać odpowiedź na pytanie o rolę rodziców/opiekunów prawnych małoletniego w działaniach ochronnych przewidzianych w SOM w systemie ochrony małoletnich. Jaka jest przypisywana rodzicom/opiekunom prawnym małoletniego rola w działaniach ochronnych, w jakie zaangażowana jest placówka oświatowa? Chcemy zwrócić uwagę na dobre praktyki w obszarze ochrony małoletnich oraz rekomendacje dla praktyki w sferze działalności oświatowej związanej z relacjami między dwoma najważniejszymi środowiskami rozwojowymi, jakimi są dla ucznia/dziecka rodzina i szkoła.

dr Kamil Janowicz

Uniwersytet SWPS w Poznaniu, Centrum Badań nad Rozwojem Osobowości

prof. USWPS dr hab. Konrad Piotrowski

Uniwersytet SWPS w Poznaniu, Centrum Badań nad Rozwojem Osobowości

Doświadczany a spostrzegany parental gatekeeping - co silniej kształtuje tożsamość rodzicielską matek i ojców?

Parental gatekeeping to aspekt relacji między partnerami-rodzicami, który odnosi się do tego, w jaki sposób jeden rodzic wpływa na funkcjonowanie partnera/-ki w roli rodzica. Choć wcześniejsze prace teoretyczne sugerują, że doświadczanie parental gatekeepingu może wpływać na rozwój tożsamości rodzicielskiej, kwestia ta nie została dotychczas empirycznie zweryfikowana. Nasze badanie diadyczne wypełnia tę lukę, uwzględniając dodatkowo zarówno deklaracje rodziców nt. ich gatekeepingu, jak i ich percepcję zachowań partnera/-ki.

W badaniu udział wzięło 347 diad rodziców mających najstarsze dziecko do 3.r.ż. Uczestnicy badania mieli od 21 do 46 lat ($M = 31.19$; $SD = 4.05$). Procesy tożsamościowe w domenie rodzicielskiej zostały zmierzone za pomocą kwestionariusza Utrecht Management of Identity Commitments Scale (U-MICS) a różne aspekty parental gatekeepingu za pomocą Parental Gatekeeping Scale (PGS). Ponieważ analizy korelacyjne ujawniły liczne różnice pomiędzy matkami i ojcami w kwestii związków pomiędzy doświadczanym i percypowanym gatekeepingiem a tożsamością rodzicielską, dalsze analizy (modelowanie równań strukturalnych; SEM) przeprowadziliśmy oddzielnie dla matek i ojców. Zaobserwowaliśmy, że wzorzec zależności pomiędzy analizowanymi zmiennymi był zupełnie inny dla matek i ojców. W przypadku matek głównym predyktorem procesów tożsamościowych w domenie rodzicielskiej był poziom zachęcania (wsparcia) deklarowany przez partnera. Natomiast w grupie ojców najistotniejsza była ich subiektywna percepcja zachęcania ze strony partnerki.

Nasze analizy potwierdziły zatem założenia teoretyczne wskazujące na znaczenia parental gatekeepingu dla kształtowania się tożsamości rodzicielskiej. Co więcej, okazuje się, że w pewnych przypadkach percepcja zachowań partnera/-ki może być istotniejsza niż to, co deklaruje ta osoba. Wyniki te mają istotne znaczenia dla praktyki psychologicznej, np. w kontekście pracy profilaktycznej i terapeutycznej z parami.

dr Kamil Janowicz

Uniwersytet SWPS w Poznaniu, Centrum Badań nad Rozwojem Osobowości

prof. USWPS dr hab. Konrad Piotrowski

Uniwersytet SWPS w Poznaniu, Centrum Badań nad Rozwojem Osobowości

Parental gatekeeping a zdrowie psychiczne rodziców

Parental gatekeeping dotyczy tego, w jaki sposób partnerzy będący rodzicami wpływają wzajemnie na swoje funkcjonowanie w roli matki/ojca poprzez rozmaite zachowania takie jak monitorowanie, kontrola, ograniczanie, krytyka, zniechęcanie, czy też, przeciwnie, zachęcanie i wspieranie. Wcześniejsze badania sugerują, że gatekeepingowanie partnera/-ki może skutkować przeciążeniem obowiązkami rodzicielsko-domowymi. Jednakże, niewiele wiadomo o potencjalnych skutkach parental gatekeepingu dla zdrowia psychicznego rodziców. W związku

z tym, celem naszego badania było sprawdzenie, w jaki sposób parental gatekeeping jest powiązany z różnymi aspektami zdrowia psychicznego matek i ojców.

W badaniu udział wzięło 445 rodziców małych dzieci. Wykorzystaliśmy modelowanie równań strukturalnych (SEM), aby zbadać zależności pomiędzy trzema wymiarami parental gatekeepingu (kontrola, zachęcanie, zniechęcanie) a ogólnym dobrostanem, natężeniem symptomów depresyjnych oraz wypaleniem rodzicielskim rodziców. Analizy zostały przeprowadzone osobno dla matek i ojców.

Zaobserwowaliśmy znacznie więcej istotnych statystycznie powiązań pomiędzy parental gatekeepingiem a zdrowiem psychicznym w przypadku ojców niż matek. Dla obojga rodziców, przejawianie silniejszych zniechęcających zachowań wobec partnera/-ki przewidywało niższy dobrostan. Dodatkowo, dla matek, bycie bardziej kontrolującą przewidywało silniejsze wypalenie rodzicielskie. Natomiast dla ojców bycie bardziej zachęcającym (wspierającym) wobec partnerki przewidywało wyższy dobrostan i słabsze wypalenie rodzicielskie, podczas gdy bycie bardziej zniechęcającym przewidywało dodatkowo silniejsze natężenie symptomów depresyjnych i silniejsze wypalenie rodzicielskie.

Nasze badanie rzuca nowe światło na potencjalne szkodliwe konsekwencje parental gatekeepingu i sugeruje, że bycie nadmiernie kontrolującym/-ą i zniechęcającym/-ą może być czynnikiem ryzyka dla gorszego zdrowia psychicznego i niższego dobrostanu rodziców. Wnioski te mogą być istotne w kontekście psychoedukacji rodziców, jak i doradztwa oraz psychoterapii.

prof. UAM dr hab. Aleksandra Jasielska

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Psychologii i Kognitywistyki

dr Izabela Stankowska-Mazur

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Psychologii i Kognitywistyki

Maria Przepiórka

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Psychologii i Kognitywistyki

Maladaptacja macierzyńska i niepokój o dziecko matek niemowląt - wyniki badań własnych

Tło: W literaturze przedmiotu w kontekście badań nad lękiem poporodowym wyróżnia się różne aspekty lęku, gdzie jeden z nich koncentruje się na obawach dotyczących dziecka (np. ochrona dziecka przed potencjalnymi zagrożeniami, co kojarzone jest z kategorią „dobro dziecka”) oraz na aspektach związanych z adaptacją do roli macierzyńskiej. Te dwa komponenty mogą być powiązane, lecz stanowią odrębne konstrukty psychologiczne. Podczas, gdy komponent niepokój o dziecko koncentruje się na zagrożeniach dla dziecka i jego dobru, maladaptacja macierzyńska odnosi się do wewnętrznych trudności w adaptacji, wynikających z nowych, często obciążających ról i zmian w identyfikacji osobistej. Objawia się niepokojem i zamartwianiem się o psychospołeczne dostosowanie do roli matki, osobiste kompetencje macierzyńskie i przywiązanie do dziecka.

Metoda: Celem badania była ocena nasilenie dwóch aspektów lęku poporodowego: maladaptacji macierzyńskiej i niepokoju o dziecko u matek niemowląt oraz ich związku z wczesnymi dezadaptacyjnymi schematami, typem myślenia (ruminacje vs refleksyjność) i nietolerancją niepewności. Sprawdzono ponadto ich związek z takimi zmiennymi, jak: liczba porodów, sposób ukończenia ciąży czy przebieg porodu. W badaniu wzięły udział kobiety od 6 tygodnia po porodzie do 12 m-ca życia dziecka, które wypełniły zestaw narzędzi pomiarowych, obejmujący: Postpartum Specific Anxiety Scale - Research Short Form (PSAS-RSF) do oceny lęku poporodowego, Rumination-Reflection Questionnaire (RRQ) do pomiaru tendencji do ruminacji i refleksji, Young Schema Questionnaire (YSQ-S3) służący do identyfikacji EMS, Intolerance of Uncertainty Scale (IUS) do pomiaru nietolerancji niepewności oraz kwestionariusz socjodemograficzny, dotyczący przebiegu ciąży i porodu. Badanie zostało przeprowadzone w grupie 70 kobiet, w okresie od października 2024 do kwietnia 2025 roku.

Wyniki i wnioski: Wyniki dowiodły odmiennej charakterystyki obu aspektów lęku poporodowego i ich zróżnicowanej współzmienności z innymi cechami indywidualnymi młodych matek. Także doświadczenie w roli matki ujmowane z dwóch perspektyw: wieku dziecka i bycia pierwo- czy wieloródką, może odmiennie kształtować jakość opieki nad dzieckiem i tożsamość macierzyńską.

dr Anna Kamza

Uniwersytet SWPS w Poznaniu, Centrum Badań nad Rozwojem Osobowości

Jakub Duras

Uniwersytet SWPS w Poznaniu, Centrum Badań nad Rozwojem Osobowości

mgr Michalina Dzielińska

Uniwersytet SWPS w Poznaniu, Centrum Badań nad Rozwojem Osobowości

prof. Nicola Carone

Uniwersytet Rzymski Tor Vergata

prof. Patricick Luyten

University College London

prof. USWPS dr hab. Konrad Piotrowski

Uniwersytet SWPS w Poznaniu, Centrum Badań nad Rozwojem Osobowości

Między wypaleniem a refleksją: Longitudinalna analiza dynamiki rodzicielskiej mentalizacji i rodzicielskiego wypalenia u matek małych dzieci

Proponowane wystąpienie ma na celu omówienie wyników pierwszego badania podłużnego analizującego wzajemne związki między wypaleniem rodzicielskim a trzema wymiarami rodzicielskiego funkcjonowania refleksyjnego (RFR; inaczej - rodzicielska mentalizacja) u matek. Pomimo istotnej roli zarówno RRF, jak i wypalenia rodzicielskiego w adaptacji rodzicielskiej, ich temporalne współzależności pozostawały dotychczas nierozpoznane, z wyjątkiem pojedynczego badania poprzecznego.

W ramach prezentowanego badania zastosowano schemat trzykrotnego pomiaru w okresie 12 miesięcy w ogólnokrajowej próbie 988 matek dzieci w wieku od urodzenia do 5 lat. Analizy prowadzono z wykorzystaniem modelowania cross-lagged panel oraz random-intercept cross-lagged panel, co pozwoliło rozróżnić efekty wewnątrzsobnicze od międzyosobniczych.

Wyniki na poziomie międzyosobniczym wskazują, że matki doświadczające wyższego natężenia wypalenia wykazywały z czasem nasilenie prementalizacji, podczas gdy wypalenie i pewność co do stanów umysłowych dziecka pozostawały w relacji negatywnego sprzężenia zwrotnego. Ponadto, matki o niższym zainteresowaniu i ciekawości stanami umysłowymi dziecka były bardziej narażone na rozwój wypalenia. Na poziomie wewnątrzsobniczym stwierdzono, że spadki zainteresowania stanami umysłowymi dziecka - poniżej typowego poziomu obserwowanego u danej matki - stanowiły istotny czynnik prognostyczny zwiększenia objawów wypalenia rodzicielskiego po sześciu miesiącach. Rezultaty badania ujawniają odrębne wzorce temporalne i dyspozycyjne w relacjach między wypaleniem macierzyńskim a RRF, podkreślając znaczenie interwencji i działań prewencyjnych uwzględniających zarówno doraźne fluktuacje w macierzyńskiej mentalizacji, jak i stabilne różnice indywidualne.

dr Bożena Kanclerz

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Studiów Edukacyjnych

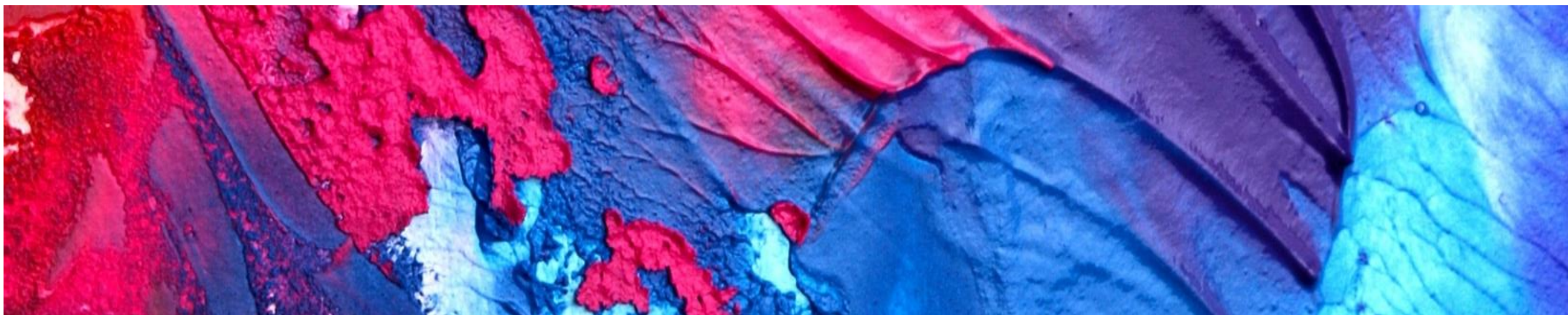
Program Family Connections - omówienie metody i przegląd badań nad jej skutecznością

Program Family Connections to 12 tygodniowy program w modalności dialektyczno-behawioralnej dla bliskich osób, które mają trudności z ze swoimi emocjami: wrażliwością emocjonalną, przeżywaniem intensywnych emocji (wstyd, złość), trudno im się mierzyć z problemami i rozwiązywać problemy, doświadczają zaburzeń w relacjach, podejmują się samookaleczeń i prób samobójczych.

Podczas programu rodzice przede wszystkim zdobywają wiedzę na temat problemów jakich doświadczają osoby z dysregulacją emocjonalną. Kolejnym bardzo ważnym komponentem programu jest uczenie się przez rodziców umiejętności służących regulowaniu swoich reakcji emocjonalnych w trudnych sytuacjach oraz mających doprowadzić do poprawy relacji w rodzinie. Ostatnim elementem dwunastotygodniowego programu jest wsparcie, które rodzice otrzymują od siebie nawzajem przez cały program, ale także bardzo często po zakończeniu treningu, bowiem grupy zawiązują relacje i wspierają się także poza zajęciami.

W referacie zaakcentowane zostaną najważniejsze kwestie związane z realizacją treningu w kontekście działań rodziców podejmowanych w trakcie programu, tak aby przybliżyć i rozpowszechnić trening w Polsce. Następnie przedstawiona zostanie analiza wyników badań prowadzonych od 2009 roku na całym świecie wśród rodziców oraz liderów Family Connections. Poza oceną ilościową autorka referatu odwoła się także do jakościowych doświadczeń prowadzenia grup dla rodziców i ich rodzicielskich kontekstów.

Program Family Connections jest realizowany w Polsce zarówno formie stacjonarnej jak i online. Ideą programu jest to, że jest on bezpłatny dla uczestników. W 2024 roku udało się zrealizować 23 treningi w tym 9 treningów online. Treningi stacjonarne odbywały się w Krakowie, Gdyni, Warszawie, Poznaniu, Zalasewie, Rymanowie. Także w Polsce został powołany zespół badawczy, który rozpocznie badania grup Family Connections pod względem skuteczności, tak aby również na gruncie polskich uwarunkowań móc sprawdzić oddziaływania treningu w szerszym kontekście badań ilościowych.

dr Monika Kiszka

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Studiów Edukacyjnych

Odpowiedzialne rodzicielstwo i jego znaczenie w procesie realizowania idei dobra dziecka

Wystąpienie stanowi próbę syntetycznego omówienia współczesnej roli oraz znaczenia odpowiedzialności rodzicielskiej, będącej najważniejszym czynnikiem wpływającym na rzeczywiste realizowanie idei dobra dziecka. Referat podejmuje kwestie teoretycznego rozumienia odpowiedzialności rodzicielskiej, ale także wpływu otaczającej rzeczywistości społecznej na proces realizowania idei dobra dziecka. Przedstawione kwestie dotyczące zaakcentowanych powyżej rozważań zostaną zreferowane na podstawie analiz teoretycznych dokonanych w oparciu o przegląd literatury z zakresu nauk społecznych.

Podejmowane w referacie rozważania stanowią próbę teoretycznej analizy współczesnej roli oraz znaczenia odpowiedzialności rodzicielskiej. Pierwsza część referatu porusza kwestie teoretycznych sposobów rozumienia odpowiedzialności rodzicielskiej oraz dobra dziecka. Natomiast, w drugiej części, na podstawie analiz teoretycznych przedstawione zostaną możliwe działania pozwalające na dążenie do pełniejszego zrozumienia idei dobra dziecka oraz dążenie do jej rzeczywistego realizowania.

dr Anna Kołodziej-Zaleska

Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Nauk Społecznych

Dominika Plewniak

Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Nauk Społecznych

Ograniczanie? Krytyka? A może klaps? - częstość stosowania metod dyscyplinujących a wybrane aspekty rodzicielstwa

Stosowanie kar w procesie wychowania nie znajduje poparcia w badaniach naukowych. Wykazują one niską skuteczność kar w modyfikacji zachowań dziecka. Rodzice nie mają jednak pełnej świadomości dotyczącej konsekwencji stosowania kar. Co więcej, część rodziców często nie traktuje „klapsa” jako formy przemocy fizycznej.

Celem prezentowanego badania było 1) wskazanie częstości stosowania przez rodziców różnych rodzajów metod dyscyplinujących oraz wzajemnej zależności między nimi i 2) pokazanie zależności między częstością stosowania kar a aspektami rodzicielstwa w wymiarach: ciepło-odrzuć, struktura-chaos, autonomia-odrzuć oraz doświadczanym stresem rodzicielskim. Zbadano 305 osób i wykorzystano: Kwestionariusz Interpersonalnego Kontekstu Rodzicielstwa (PASCQ) i Skalę Stresu Rodzicielskiego (PSS) oraz autorskie narzędzie oceniające częstość stosowania i stosunek do: kar werbalnych, opartych na ograniczeniach oraz fizycznych, ze szczególnym uwzględnieniem klapsów.

Wyniki badania wskazały, że rodzice najczęściej wykorzystują kary oparte o ograniczenia i kary werbalne, a najrzadziej kary fizyczne. Najczęściej wskazywaną karą fizyczną były klapsy. Ponadto wyniki pokazały istotne różnice w wymiarach rodzicielstwa w zależności od częstotliwości stosowania określonych rodzajów kar. Częstsze stosowanie kar opartych na ograniczeniach i kar werbalnych wiązało się z niższym wspieraniem autonomii i wyższym odrzuceniem. Kary werbalne wiązały się także z wyższym chaosem. Każdy rodzaj kary wiązał się z doświadczaniem wyższego stresu rodzicielskiego i wyższego przymusu. Stosowanie klapsów wiązało się dodatkowo z wyższym odrzuceniem. Metody dyscyplinowania dziecka są związane z różnym jakościowo rodzajem rodzicielstwa, a częstość ich stosowania może obniżać funkcjonowanie w roli rodzica.

dr Anna Kubiak

Uniwersytet SWPS w Poznaniu, Centrum Badań nad Rozwojem Osobowości

dr Anna Kamza

Uniwersytet SWPS w Poznaniu, Centrum Badań nad Rozwojem Osobowości

mgr Michalina Dzielińska

Uniwersytet SWPS w Poznaniu, Centrum Badań nad Rozwojem Osobowości

prof. USWPS dr hab. Konrad Piotrowski

Uniwersytet SWPS w Poznaniu, Centrum Badań nad Rozwojem Osobowości

Rola kompetencji samoopiekuńczych w związku między retrospektywnie postrzeganą akceptacją /odrzuć przez rodziców a perfekcjonizmem

Rodzicielska akceptacja/ odrzuć odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu psychologicznego i emocjonalnego rozwoju dziecka. Dzieci, które czują się akceptowane przez swoich rodziców, mają tendencję do rozwijania pozytywnej samooceny, stabilności emocjonalnej i pewności siebie w relacjach interpersonalnych. Z drugiej strony postrzegane odrzuć przez rodziców wiąże się z szeregiem negatywnych skutków, takich jak niska samoocena, niestabilność emocjonalna i wrogość (Khaleque & Rohner, 2012). Te negatywne skutki często utrzymują się również w wieku dorosłym, wpływając na różne aspekty życia, w tym cechy osobowości i style rodzicielskie.

Naszym celem była ocena, czy postrzegane odrzuć przez rodziców w dzieciństwie wiąże się z wyższym poziomem perfekcjonizmu (zarówno zorientowanego na siebie, jak i na dziecko) oraz niższym poziomem zdolności do samoopieki w wieku dorosłym, a także czy kompetencje samopiekuńcze pośredniczą w związku między odrzuć / akceptacją a perfekcjonizmem.

Do pomiaru rodzicielskiej akceptacji/odrzuć wykorzystaliśmy Kwestionariusz Rodzicielskiej Akceptacji/Odrzuć (Rohner, 2016). Do pomiaru zdolności do samoopieki wykorzystaliśmy Kwestionariusz Kompetencji Samoopiekuńczych (Brzeg, Suchańska, 2017). Użyliśmy również The Children Dyadic Almost Perfect Scale (C-DAPS) autorstwa Shea, Slaney, Rice (2006) oraz Wielowymiarowa Skala Perfekcjonizmu (Frost, 1990), aby zmierzyć odpowiednio perfekcjonizm zorientowany na dziecko i perfekcjonizm zorientowany na siebie.

Wyniki naszego badania pokazują, że kompetencje samoopiekuńcze całkowicie wyjaśniają związek między retrospektywnie postrzeganą akceptacją matki a rozczarowaniem własnym dzieckiem. Im wyższa akceptacja matki rodzica, tym wyższe kompetencje rodzica w zakresie samoopieki, a tym samym niższe rozczarowanie własnym dzieckiem. Co więcej, kompetencje w zakresie samoopieki całkowicie wyjaśniają związki między retrospektywnie postrzeganą akceptacją ojca, oczekiwaniami wobec własnego dziecka i rozczarowaniem nim. Im wyższa akceptacja rodzica przez jego ojca, tym wyższa zdolność rodzica do samoopieki, a tym samym niższe rozczarowanie i niższe perfekcjonistyczne oczekiwania wobec własnego dziecka.

mgr Joanna Kulpińska

Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę

Rola rodziców w budowaniu bezpiecznej więzi z dzieckiem. Zapobieganie krzywdzeniu małych dzieci poprzez pracę z ich rodzicami

Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę prowadzi w Warszawie placówkę profilaktyczną „Poradnia dla Rodziców Latarnia Morska”. Poradnia oferuje wsparcie psychoedukacyjne, psychologiczne i terapeutyczne dla rodziców dzieci do 6 roku życia. Specjaliści Poradni pracują z całymi rodzinami i rodzicami w oparciu o mentalizację i Lighthouse MBT Parenting Programme, w Polsce znany pod nazwą „Rodzic jak latarnia morska”.

Celem referatu jest przybliżenie idei mentalizacji i postrzegania rodzica jak latarni morskiej dla swojego dziecka, a co za tym idzie pokazanie powiązań pomiędzy zachowaniami rodzica i zachowaniami dziecka. W trakcie referatu zostaną udzielone odpowiedzi na kilka pytań, ważnych w pracy z rodzicami dzieci do 6 lat, m.in. Czym jest mentalizacja w pracy z rodzicami dzieci do 6 roku życia i w przeciwdziałaniu krzywdzenia małych dzieci? Co to znaczy widzieć dziecko? Jak widzenie dziecka przekłada się na budowanie bezpiecznej relacji między rodzicami a dzieckiem?

W trakcie referatu zostaną przedstawione metafory stworzonych w Lighthouse MBT Parenting Programme w duchu idei „Podejmowanie prób zrozumienia jest ważniejsze niż samo rozumienie”, takie jak latarnia morska, podróż morska, przygoda, tratwa, piraci czy snop światła.

Program Lighthouse MBT Parenting dedykowany jest rodzicom z grupy ryzyka krzywdzenia dzieci. Celem programu jest promowanie wrażliwego rodzicielstwa poprzez zwiększenie zdolności rodziców do rozumienia stanów umysłowych – zarówno własnych, jak i swoich dzieci. Program łączy psychoedukację z indywidualną i grupową psychoterapią, aby poprawić refleksyjne funkcjonowanie rodziców oraz wzmocnić relację rodzic-dziecko. Całość referatu oparta zostanie na pracy Poradni dla Rodziców Latarnia Morska Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę, na ewaluacji działań placówki oraz ewaluacji całego Lighthouse MBT Parenting Programme.

mgr Mariya Kuzyan

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego

Środowisko medialne najmłodszych - jak rodzice kształtują ofertę medialną dla dzieci od 0 do 3 roku życia

Współczesne dzieci już od najwcześniejszych lat życia mają kontakt z technologiami cyfrowymi, co wzbudza zarówno entuzjazm, jak i niepokój wśród badaczy oraz praktyków. Dotychczasowe rekomendacje – opracowane na podstawie raportów UNESCO, Fundacji Nowoczesna Polska oraz analiz Klichowskiego i współpracowników – koncentrują się głównie na dzieciach w wieku przedszkolnym i szkolnym. Nadal jednak brakuje precyzyjnych wytycznych dotyczących użytkowania mediów przez niemowlęta i dzieci do 3. roku życia. W związku z tym pojawia się potrzeba zbadania, w jaki sposób rodzice kształtują środowisko medialne najmłodszych dzieci.

Celem przeprowadzonego badania było określenie sposobów organizacji środowiska medialnego dzieci do 3. roku życia przez ich rodziców oraz analiza stopnia zgodności tych praktyk z istniejącymi wytycznymi medialnymi, skierowanymi pierwotnie do dzieci starszych. Dodatkowo zbadano zależność między sposobem korzystania z technologii przez rodziców a charakterystyką medialnego otoczenia ich dzieci. Badanie przeprowadzono na próbie 118 rodziców dzieci do 3. roku życia (średnia wieku respondentów: 33 lata), zróżnicowanych pod względem płci, poziomu wykształcenia oraz stanu cywilnego. Wykorzystano autorski kwestionariusz, obejmujący pytania demograficzne, dotyczące organizacji przestrzeni medialnej dziecka oraz wzorców korzystania z technologii cyfrowych przez rodziców.

Analiza wyników wykazała, że ponad połowa badanych umożliwia swoim dzieciom korzystanie z urządzeń multimedialnych przed ukończeniem 3. roku życia, a niemal 50% deklaruje, że dziecko spędza z mediami co najmniej godzinę dziennie. Stwierdzono istotny statystycznie związek między intensywnością korzystania z technologii przez rodziców a sposobem organizacji środowiska medialnego ich dzieci, co wskazuje na znaczenie modelowania zachowań w relacji opiekun-dziecko. Średni poziom realizacji istniejących dyrektyw medialnych w badanej grupie wynosił ponad 60%. Najniższy odsetek zgodności dotyczył zapewnienia warunków sprzyjających rozwojowi motorycznemu (61%), a najwyższy – poznawczemu (78%). Co istotne, świadome i kontrolowane podejście rodziców do kształtowania środowiska medialnego korelowało z wyższym stopniem zgodności z zaleceniami, zwłaszcza w obszarach rozwoju motorycznego, poznawczego i społecznego.

dr Agnieszka Kwiecień-Madej

Uniwersytet Wrocławski

Między teorią a praktyką - zasada dobra dziecka w praktyce orzeczniczej sądów rodzinnych

Zasada dobra dziecka stanowi jeden z fundamentów prawa rodzinnego, zarówno na gruncie ustawodawstwa krajowego, jak i w świetle międzynarodowych standardów ochrony praw dziecka. Choć jej rola jest niekwestionowana – stanowi kluczowe kryterium rozstrzygania spraw o władzę rodzicielską, kontakty czy miejsce pobytu dziecka – jej stosowanie w praktyce orzeczniczej budzi szereg pytań. Głównym problemem pozostaje brak ustawowej definicji dobra dziecka. Skutkuje to znaczną swobodą interpretacyjną sądów i nieprzewidywalnością orzeczeń.

W praktyce stosowania prawna dobro dziecka bywa interpretowane w różnorodny sposób – niekiedy jako potrzeba zapewnienia dziecku stabilności emocjonalnej i środowiskowej, innym razem jako prawo do kontaktu z obojgiem rodziców, niezależnie od ich konfliktu. Z tego względu w orzecznictwie spotykane są znaczące rozbieżności, nawet w sprawach o zbliżonym stanie faktycznym. Czynnikiem różnicującym treść rozstrzygnięcia często okazuje się subiektywna ocena sędziego lub jakość opinii zespołu sądowych specjalistów, wykorzystanej jako dowód w sprawie.

Wystąpienie ma na celu ukazanie napięcia między teoretycznym znaczeniem zasady dobra dziecka a jej rzeczywistym stosowaniem. Analiza wybranych orzeczeń pokazuje, że choć sądy deklaratorywnie kierują się dobrem dziecka, to w praktyce kryterium to nie zawsze jest rozstrzygające. Konieczne wydaje się opracowanie bardziej precyzyjnych wytycznych oraz pogłębienie współpracy sądu z ekspertami, aby zasada ta nie była jedynie frazesem, lecz rzeczywistym gwarantem ochrony interesów dziecka.

L

prof. KUL dr hab. Bogusława Lachowska

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

dr Dorota Maria Jankowska

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej

Dynamika współpracy rodzicielskiej w ujęciu codziennym: znaczenie czynników psychologicznych i kontekstowych

Współpraca rodzicielska (*coparenting*) to relacja między rodzicami, obejmująca m.in. podział odpowiedzialności oraz wzajemne wsparcie w opiece i wychowaniu dziecka. Jest istotnym elementem funkcjonowania rodziny, wpływającym zarówno na dobrostan dzieci, jak i stabilność relacji partnerskiej. Niniejsze badanie miało na celu zrozumienie mechanizmów regulujących codzienną dynamikę współpracy rodzicielskiej poprzez analizę wpływu czynników psychologicznych i kontekstowych. Badaniem objęto 178 par rodzicielskich, które przez siedem kolejnych dni prowadziły dzienniczki, rejestrując codzienne doświadczenia związane z rodzicielstwem. Do analizy zebranych danych zastosowano Uogólnione Addytywne Modele dla Lokacji, Skali i Kształtu (Generalized Additive Models for Location, Scale, and Shape, GAMLSS), co pozwoliło uwzględnić zarówno nieliniowe zależności, jak i strukturalną zmienność danych.

Wyniki wykazały, że negatywny nastrój rodzica istotnie obniża jakość codziennej współpracy rodzicielskiej, natomiast bliskość emocjonalna między partnerami działa jako czynnik ochronny. Choć liczba godzin pracy rodzica nie miała istotnego wpływu na postrzeganą jakość współpracy rodzicielskiej, dłuższy czas pracy partnera wiązał się z jej subiektywnie odczuwanym obniżeniem. Zaobserwowano również nieliniową, pozytywną zależność między stresem rodzicielskim a współpracą partnerów, co sugeruje, że większe wyzwania wychowawcze mogą intensyfikować współpracę w celu zachowania równowagi rodzinnej. Badanie podkreśla, że współpraca rodzicielska jest procesem dynamicznym, podlegającym codziennym fluktuacjom pod wpływem czynników indywidualnych oraz szerszego kontekstu rodzinnego. Wykorzystanie modeli GAMLSS dostarczyło nowego wglądu w zróżnicowanie jakości współpracy rodzicielskiej, podkreślając potrzebę dalszych badań nad długoterminowymi skutkami tych mechanizmów.

dr Aleksandra Lewandowska-Walter

Uniwersytet Gdański, Instytut Psychologii

dr Judyta Borchet

Uniwersytet Gdański, Instytut Psychologii

prof. UG dr hab. Maria Kaźmierczak

Uniwersytet Gdański, Instytut Psychologii

dr Justyna Michałek-Kwiecień

Uniwersytet Gdański, Instytut Psychologii

dr Anna Jarmołowska

Uniwersytet Gdański, Instytut Psychologii

Rodzic w kryzysie, dziecko na straży - psychologiczne aspekty parentyfikacji

Parentyfikacja to specyficzny wzorzec relacji rodzinnych, w którym dziecko lub nastolatek przyjmuje role oraz odpowiedzialności typowe dla dorosłych. Zjawisko to najczęściej wynika z trudności rodzica w prawidłowym pełnieniu roli opiekuńczej – będących konsekwencją jego niedojrzałości rozwojowej, ale może być również uwarunkowane sytuacyjnie (np. rozwodem, migracją czy problemami zdrowotnymi). Taki odwrócony układ ról jest formą zaniedbania emocjonalnego – trudną do zauważenia, ale istotną z punktu widzenia ochrony dobra dziecka, będącego jedną z podstawowych kategorii oceny sytuacji opiekuńczo-wychowawczej zarówno w prawie polskim, jak i międzynarodowym. Parentyfikacja może bowiem nie tylko znacząco utrudniać realizację zadań rozwojowych przez dziecko, ale także zakłócać jego rozwój i funkcjonowanie w późniejszych etapach życia.

Wystąpienie stanowić będzie syntezę wyników badań własnych, obejmujących: 1) rozpowszechnienie i nasilenie parentyfikacji wśród adolescentów uczących się w polskich szkołach na terenie całego kraju – z rozróżnieniem na typy parentyfikacji: instrumentalną i emocjonalną, 2) czynniki ryzyka oraz zasoby chroniące przed negatywnymi skutkami odwrócenia ról w relacji rodzic-dziecko, 3) potencjalnie konstruktywny wymiar parentyfikacji – możliwy do osiągnięcia przy spełnieniu określonych warunków w funkcjonowaniu rodziny. Prezentowane zagadnienia zostaną zilustrowane krótkimi studiami przypadków, zaczerpniętymi z własnej praktyki diagnostycznej (opiniowanie w sprawach rodzinnych dla sądów), wsparciowej (gabinet psychologa szkolnego) oraz terapeutycznej.

Podsumowanie wystąpienia zawierać będzie rekomendacje dla specjalistów pracujących z dziećmi i młodzieżą – mające na celu zwiększenie ich wrażliwości na zjawisko parentyfikacji i jego wpływ na realizację dobra dziecka.

prof. dr hab. Hanna Liberska

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego

Aleksandra Cieślińska

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego

Czy doświadczenie macierzyństwa lub brak takiego doświadczenia ma znaczenie dla satysfakcji z życia, samooceny i zdrowia psychicznego kobiety?

Bycie matką nadaje kobiecie wysoki status społeczny. Stabilizuje pozycję kobiety nie tylko w rodzinie ale także w szeroko pojętym świecie dorosłych, wyznacza nie tylko obowiązki ale także przywileje. Współcześnie w wielu środowiskach co najmniej równie ważnym wskaźnikiem statusu kobiety jest pozycja zawodowa, sytuacja ekonomiczna, także uroda. Podjęcie roli matki, jak i wejście na drogę kariery zawodowej wyznaczają odmienny przebieg rozwoju indywidualnego i społecznego kobiety, i mogą być rozpatrywane przez pryzmat generatywności, poczucia dobrostanu bądź zdrowia psychicznego, adaptacji, sensu życia lub w powiązaniu z wieloma innymi konstruktami psychologicznymi.

Cel: sprawdzenie czy kobiety będące matkami różnią się od kobiet niebędących matkami pod względem samooceny, satysfakcji z życia i zdrowia psychicznego.

Osoby badane: w badaniach uczestniczyły 103 kobiety z dwóch grup: kobiet-matek i kobiet nie mających statusu matki (biologicznej ani adopcyjnej, ani zastępczej). Badania miały charakter porównawczy.

Narzędzia badawcze: Do pomiaru zmiennych użyto Skalę Samooceny M. Rosenberga, Skalę satysfakcji z życia, Skalę Depresji Becka (BDI-II) i metryczkę własnej konstrukcji.

Rezultaty badań wskazały na różnice między poziomem samooceny i satysfakcji z życia u kobiet należących do porównywanych grup. Analiza statystyczna danych wykazała istotne statystycznie różnice pomiędzy grupami w poziomie zmiennej samoocena $t(101) = -2,75$; $p = 0,007$, w poziomie zmiennej satysfakcja z życia $t(101) = -2,75$; $p < 0,001$. Wyższe poziomy obu zmiennych odnotowano u kobiet dietnych. Nie stwierdzono różnic w poziomie zdrowia psychicznego pomiędzy kobietami dietnymi i bezdietnymi.

Wniosek: Rezultaty potwierdziły zasadność traktowania macierzyństwa jako ważnego zasobu kobiety. Rezultaty badań zostaną przedyskutowane w trakcie konferencji. Dyskusja nad rozpoznanymi związkami między zmiennymi uwzględnia zarówno perspektywę psychologiczną, socjologiczną, jak i ewolucyjną.

M

prof. UKW dr hab. Alicja Malina

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego

dr Dorota Suwalska-Barancewicz

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego

mgr Aleksandra Dąbrowska

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego

Rodzinne i relacyjne uwarunkowania postawy wobec posiadania dziecka wśród kobiet bezdietnych z wyboru

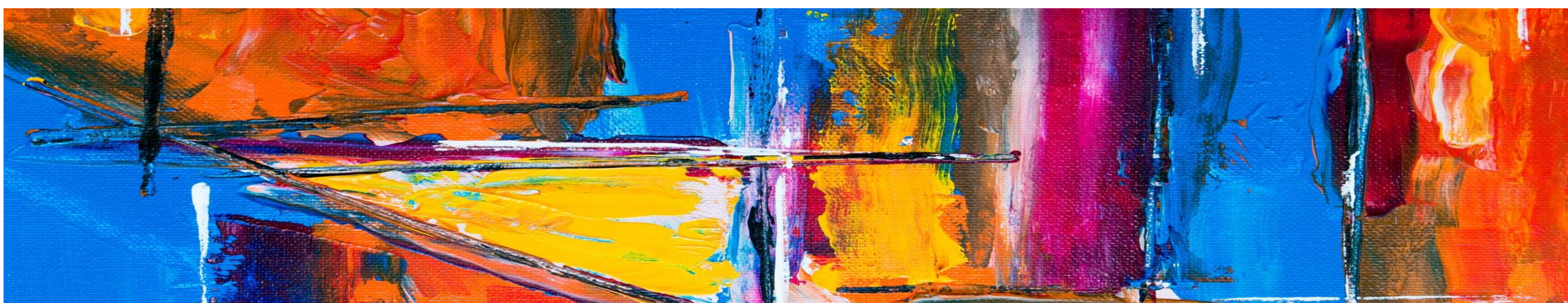
Wprowadzenie: Temat bezdietności z wyboru jest przedmiotem analiz podejmowanych przez różne dziedziny nauki. Wśród czynników psychologicznych stojących za decyzją o bezdietności wskazuje się na cechy osobowości czy właściwości intrapsychiczne oraz na znaczenie czynników środowiskowych. Przedmiotem badań niniejszego wystąpienia były relacyjne i rodzinne uwarunkowania postaw wobec posiadania dziecka wśród kobiet w wieku rozrodczym. Rodzinne uwarunkowania sprawdzane były poprzez retrospektywną ocenę postaw matki i ojca, relacyjne zaś dotyczyły oceny komunikacji w bliskim związku - zarówno swojej komunikacji, jak i męża/partnera.

Cel: Celem badań była analiza różnic pomiędzy kobietami bezdietnymi z wyboru a kobietami planującymi potomstwo/matkami w badanych aspektach.

Metoda: Badanie przeprowadzono na grupie 124 kobiet. Ponad połowa (58,87%, $n = 73$) to kobiety deklarujące bezdietność z wyboru (grupa 1), a 41,13% ($n = 51$) to kobiety będące matkami/deklarujące chęć posiadania dziecka (grupa 2). Użyto Kwestionariusza Retrospektywnej Oceny Postaw Rodzicielskich Mieczysława Plopy oraz Kwestionariusza Komunikacji Małżeńskiej i Partnerskiej Mieczysława Plopy i Marii Kaźmierczak.

Wyniki: Analizy statystyczne nie wykazały istotnych różnic pomiędzy badanymi grupami. Jednym wyjątkiem była retrospektywna ocena postawy ojca na skali autonomii ($U = 747,50$, $Z = 1,98$; $p = 0,047$). Kobiety bezdietne z wyboru posiadają wyższy wynik na tej skali ($M = 26,61$; $SD = 10,17$) niż kobiety planujące potomstwo/będące matkami ($M = 22,20$; $SD = 11,27$).

Wnioski: Przeprowadzone analizy nie wyczerpują tematu, lecz mogą stanowić punkt wyjścia do dalszych rozważań nad uwarunkowaniami postaw wobec posiadania dziecka. W kontekście dobra dziecka, uzyskane wyniki pozwalają postawić pytanie o to, w jakim stopniu rodzinne i relacyjne doświadczenia wpływają na decyzje reprodukcyjne kobiet oraz czy i w jaki sposób kształtują one gotowość do zapewnienia dziecku optymalnych warunków rozwoju.

prof. UAM dr hab. Michał A. Michalski

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Antropologii i Kulturoznawstwa

dr Dorota Gizicka

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Wydział Nauk Społecznych, Instytut Nauk Socjologicznych, Katedra Teorii Społecznych i Socjologii Rodziny

dr Krzysztof Szwarc

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, Katedra Edukacji i Rozwoju Kadr

prof. US dr hab. Wojciech Jarecki

Uniwersytet Szczeciński, Instytut Zarządzania

Rodzina i internet w kontekście transmisji wzorców i kompetencji rodzicielskich

Współczesny świat jest wzajemnym przenikaniem się płaszczyzny wirtualnej i realnej. Zarówno jednostki, jak i grupy społeczne takie jak rodzina, funkcjonują z różnym natężeniem w dwóch rzeczywistościach. Wydaje się, że rodzina, szczególnie rodzice tracą swoją rolę w procesie socjalizacji i wychowania, zwłaszcza w odniesieniu do młodych ludzi, którym to internet oferuje mnogość wzorców i stylów życia.

Badania przeprowadzone przez fundację IWoRiS wśród młodych Polaków pokazują, że internet odgrywa znaczącą rolę w pozyskiwaniu wiedzy na temat rodziny/relacji/związków niemniej jednak jego siła oddziaływania uzależniona jest od samooceny relacji rodzinnych. Ocena kompetencji rodzicielskich będzie wzmacniać bądź osłabiać transmisję wzorców. Jednocześnie badania samych rodziców wskazują, że samo bycie rodzicem jest szansą na rozwój kompetencji nie tylko w zakresie rodzicielstwa, ale także zasobów wykorzystywanych w innych dziedzinach życia np. zawodowych.

Sara Moc

Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Między dyscypliną a empatią: Strategie matek i ojców w kształtowaniu regulacji emocji dziecka

Wspieranie dzieci w radzeniu sobie z trudnymi emocjami stanowi jedno z kluczowych wyzwań współczesnego rodzicielstwa. W badaniu wzięły udział 84 pary rodziców dzieci będących w okresie średniego dzieciństwa ($M = 68,51$ miesiąca; $SD = 12,13$). Zastosowano narzędzie CCNES (Coping with Children's Negative Emotions Scale) do oceny strategii regulacji emocji przejawianych przez rodziców oraz ERC (Emotion Regulation Checklist) do oceny umiejętności regulacji emocji dziecka.

Celem badania była eksploracja stosowanych przez matki i ojców strategii regulacji emocji w odpowiedzi na trudne emocje dziecka, a także określenie, jaki profil regulacji emocji charakteryzujący rodziców, odpowiada za poziom regulacji oraz labilności emocjonalnej dziecka. Zastosowano analizę profili latentnych (LPA), która wykazała występowanie trzech odmiennych wzorców (profilu) regulacji emocji w rodzinie: rodzice niezaangażowani, którzy nie ingerują w trudności dziecka; rodzice autorytarni, u których dominują strategie negatywne oraz autorytatywni, którzy przejawiają wysoki poziom strategii pozytywnych.

Dla każdej pary rodziców obliczono prawdopodobieństwo przynależności do profilu i stworzono model regresji wyjaśniający regulację emocji oraz labilność emocjonalną dziecka, przy kontroli jego płci i wieku. Profile w różny sposób przewidywały zdolność dziecka do zarządzania emocjami: największe znaczenie dla regulacji emocji miał profil autorytatywny, natomiast dla labilności emocjonalnej – profil niezaangażowany. Ponadto wykazano, że matki częściej stosują strategie wspierające, natomiast ojcowie częściej minimalizują emocje dziecka lub stosują kary. Badanie wnosi istotny wkład w zrozumienie współczesnych praktyk wychowawczych w kontekście radzenia sobie z trudnymi emocjami. Jednocześnie podkreśla, iż pozytywne strategie rodzica wspierają kompetencje emocjonalne u dziecka, negatywne – mogą stanowić czynnik ryzyka.

mgr Wiktoria Moritz-Leśniak

Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej, Centrum Badań Migracyjnych, Szkoła Doktorska Nauk Humanistycznych UAM

Między sprawczością a rezyliencją: praktyki rodziców migrantów w polskiej szkole

Z kraju emigracji Polska coraz wyraźniej przekształca się w kraj imigracji. Zmieniająca się rzeczywistość demograficzna, a zwłaszcza rosnąca liczba rodzin migrujących do Polski, wpływa na różne obszary życia społecznego – w szczególności na system edukacji. Polskie szkoły stają się przestrzeniami spotkania różnych doświadczeń kulturowych, językowych i społecznych, co stawia nowe wyzwania zarówno przed instytucjami oświaty, jak i przed samymi migrantami i migrantkami. W debacie publicznej oraz w badaniach naukowych, w centrum uwagi stawiane są głównie dzieci oraz nauczyciele. Znacznie rzadziej uwzględniana jest perspektywa rodziców – ich

rola w procesie edukacyjnym oraz sposoby zaangażowania w życie szkoły swoich dzieci. Tymczasem rodzice angażują się lub są angażowani w życie szkoły na różnorodne sposoby.

Na podstawie badań etnograficznych – obejmujących wywiady oraz obserwacje uczestniczące – ukazują złożoną i dynamiczną relację między sprawczością a rezyliencją, stanowiącą tło dla analizy praktyk zaangażowania rodzicielskiego. Analiza materiału empirycznego pozwoliła na wyróżnienie trzech głównych obszarów, w których rodzice-migranci aktywnie uczestniczą w życiu szkolnym swoich dzieci. Praktyki te są nie tylko formą adaptacji do nowego kontekstu, lecz także próbą aktywnego współtworzenia przestrzeni edukacyjnej.

Celem wystąpienia jest zatem przedstawienie i analiza doświadczeń rodziców-migrantów, ze szczególnym uwzględnieniem form podejmowanych przez nich praktyk związanych ze szkołą ich dzieci oraz uchwycenie szerokiego spektrum relacji i dynamik zachodzących na styku rodzic-szkoła. Analiza osadzona jest w perspektywie antropologii migracji oraz antropologii rodziny. Prezentacja opiera się na badaniach realizowanych w ramach zespołowego projektu OPUS (NCN) pt. *Dobre początki, obiecująca przyszłość. Dzieci z doświadczeniem migracyjnym w polskich szkołach*.

dr Dagmara Musiał

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Postawy rodzicielskie a samoocena matek dzieci ze spektrum autyzmu

Współczesna psychologia rozwojowa oraz badania nad rodzicielstwem zwracają uwagę na znaczenie rodziców na rozwój dziecka i społeczeństwa. W przypadku dzieci ze spektrum autyzmu (ASD) rodzice mają szczególne znaczenie, ponieważ mogą oni wspierać rozwój dziecka i pomóc mu w radzeniu sobie z wyzwaniami wynikającymi z autyzmu. Postawy rodzicielskie mogą mieć znaczący wpływ na samoocenę rodziców. To oni często pełnią rolę głównego bohatera w opiece nad dzieckiem z ASD. Badania podejmują temat, który jest niedostatecznie zbadany w kontekście polskiego środowiska rodzinnego, zwłaszcza w odniesieniu do matek dzieci w spektrum autyzmu.

Celem badań było poznanie zależności pomiędzy postawą rodzicielską a samooceną matek dzieci w spektrum autyzmu. Problem badawczy w odniesieniu do celu badawczego został ujęty w następujący sposób: Jaki jest związek między postawą rodzicielską, a samooceną matek dzieci w spektrum autyzmu? Do badań zastosowano Kwestionariusz Samooceny Rosenberga (SES) i Kwestionariusz Postaw Rodzicielskich (KPS) oraz ankietę personalną własnego autorstwa. Przebadano 100 kobiet – matek uczniów w spektrum autyzmu ze szkół specjalnych od 18 do 56 lat.

Wyniki przeprowadzonych badań wykazały, że istnieje negatywny związek między postawą nadmiernie ochraniającą i wymagającą a samooceną matek dzieci ze spektrum autyzmu. Uzyskane rezultaty badawcze mogą być wykorzystane do opracowania programów wsparcia psychologicznego i edukacyjnego dla rodziców dzieci ze spektrum autyzmu, co jest niezwykle istotne dla poprawy jakości życia rodzin. Dodatkowo analiza związku postaw rodzicielskich i samooceny matek pozwala na rozwinięcie strategii terapeutycznych, które pomagają rodzicom radzić sobie z wyzwaniami wychowawczymi.

P

mgr Aneta Pełka

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Szkoła Doktorska Nauk Społecznych

prof. UAM dr hab. Lucyna Bakiera

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Psychologii i Kognitywistyki

mgr Paweł Ciesielski

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Szkoła Doktorska Nauk Społecznych

Między minimalizacją opieki a nadopiekuńczością. Pojęcie opiekuńczości rodzicielskiej i jej znaczenie dla dobra dziecka

Teoria przywiązania definiuje dobro dziecka poprzez możliwość i zdolność do tworzenia przez nie bezpiecznych, trwałych relacji z opiekunami. W ujęciu Bowlby'ego i jego następców kluczowym elementem dobrostanu dziecka jest możliwość nawiązania silnej więzi z opiekunem, który pełni rolę „bezpiecznej bazy”, umożliwiającej eksplorację świata oraz „bezpiecznej przystani” w momentach stresu i odczuwanego zagrożenia. Bardzo szeroki zakres zachowań opiekuńczych, zorganizowanych wokół ochrony dziecka w warunkach ryzyka lub zagrożenia jego bezpieczeństwa może być uważany za „wystarczająco dobry”. Niemniej niektórzy rodzice ujawniają tendencje do uruchamiania zachowań opiekuńczych w wymiarze niewystarczającym wobec potrzeb dziecka bądź zwiększonym wobec nich. Minimalizacja opieki stanowi zagrożenie dla dobrostanu dziecka, gdyż uniemożliwia rozwój stabilnych i bezpiecznych więzi. Z kolei nadmierna kontrola i brak przestrzeni do samodzielnego działania mogą prowadzić do lęku przed rozstaniem lub unikania bliskości, co wpływa negatywnie na zdrowie psychiczne i zdolności społeczne dziecka.

W wystąpieniu przedstawione zostaną dotychczasowe efekty prac nad konceptualizacją pojęcia opiekuńczości przejawianej przez rodziców wobec dziecka. Ukazana zostanie propozycja dymensjonalnego ujęcia opiekuńczości uwzględniającego alternatywne strategie praktyk rodzicielskich w postaci zminimalizowanej lub zwiększonej opieki w kontekście dobra dziecka, wobec którego zachowania te są podejmowane.

prof. USWPS dr hab. Konrad Piotrowski

Uniwersytet SWPS w Poznaniu, Centrum Badań nad Rozwojem Osobowości

mgr Michalina Dzielińska (pierwsza Autorka)

Uniwersytet SWPS w Poznaniu, Centrum Badań nad Rozwojem Osobowości

Tożsamość rodzicielska rodziców dzieci z niepełnosprawnościami i chorobami przewlekłymi

Dobrze ukształtowana i stabilna tożsamość rodzicielska jest jednym z fundamentów jakości życia rodziców, a także zasobem chroniącym ich w sytuacjach kryzysowych. Wychowywanie dziecka z niepełnosprawnością/chorobą przewlekłą może stanowić poważne wyzwanie dla formowania się tożsamości.

W prezentowanym badaniu analizowano związek posiadania dziecka z niepełnosprawnością/chorobą przewlekłą z tożsamością rodzicielską na przestrzeni roku. W badaniu wzięło udział 1275 rodziców (M wiek =26.11, SD wiek =2.99), w tym 62% matek i 38% ojców. Wśród osób badanych 249 wychowywało co najmniej jedno dziecko z niepełnosprawnością/chorobą przewlekłą. Modelowanie latentnych krzywych rozwojowych (Latent Growth Curve Modeling, LGCM) wykazało, że natężenie procesów tożsamości rodzicielskiej nie zmieniło się istotnie na przestrzeni roku. Wyniki wskazały jednak na różnice indywidualne w zakresie procesów tożsamościowych, których istotnym predyktorem okazało się wychowywanie dziecka z niepełnosprawnością/chorobą przewlekłą. Rodzice dzieci z niepełnosprawnościami mieli istotnie niższy poziom zaangażowania i poszukiwania głębokiego i istotnie wyższy poziom rewizji zaangażowania, niż rodzice dzieci zdrowych.

Wyniki niniejszego badania potwierdzają względną stabilność tożsamości rodzicielskiej w czasie, jednocześnie wskazując na jej indywidualne zróżnicowanie uwarunkowane niepełnosprawnością dziecka. Otrzymane wyniki przedstawione zostaną w świetle zastosowań praktycznych oraz dalszego kierunku badań.

R

dr Łukasz Ratajczak

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Studiów Edukacyjnych

Ojcostwo (nie)obecne w życiu dziecka umieszczonego w instytucjonalnej pieczy zastępczej. O potrzebie zachowania relacji

Przedmiotem analiz teoretycznych i empirycznych prezentowanych w wystąpieniu uczyniono problematykę ojcostwa realizowanego w osobiwych warunkach, rozpatrywanych w kategoriach czynników utrudniających sposób pełnienia roli ojca. Wynikają one przede wszystkim z ograniczenia władzy rodzicielskiej i będącym jego bezpośrednią konsekwencją, umieszczeniem dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej (w placówkach opiekuńczo – wychowawczych). Szczególna uwaga zatem poświęcona zostanie barierom w utrzymywaniu relacji podopiecznych placówki z ich ojcami oraz działaniom, które mogą sprzyjać jej podtrzymaniu lub odbudowie. Zjawisko „nieobecnego ojca” analizowane będzie więc w różnych wymiarach. Ujęte zostanie w teoretyczne ramy (Andrzejewski, 2022; Kolankiewicz, 2022; Pietruszka, 2019), jak i praktyczne przykłady ukazujące możliwości oraz ograniczenia w podtrzymywaniu kontaktu dziecka z ojcem (będące efektem analizy dokumentacji podopiecznych jednej z poznańskich placówek opiekuńczo-wychowawczych).

W wystąpieniu przyjmuje się założenie, zgodnie z którym, wszędzie tam, gdzie jest to możliwe, należy dążyć do utrzymywania relacji z ojcem – nawet w warunkach ograniczonego kontaktu lub w sytuacjach konfliktu rodzinnego, co może pełnić istotną funkcję ochronną oraz wspierać proces budowania tożsamości dziecka. Z punktu widzenia praktyki działań mających na celu reintegrację rodziny, szczególnego znaczenia nabierają wyzwania związane

z praktyką podtrzymywania lub odbudowywania więzi ojcowskich w systemie pieczy instytucjonalnej.

Kluczowa jest zatem rola pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz podmiotów systemu pomocy społecznej, których działania balansują między potrzebą ochrony dobra dziecka a realizacją jego prawa do kontaktu z rodziną. Niezwykle istotna wydaje się więc refleksja nad potrzebą zmiany perspektywy w środowisku profesjonalistów – od postrzegania ojca jako „problemu” do uznania go za potencjalny zasób w życiu dziecka i włączenia w system jego wsparcia.

S

dr Izabela Stankowska-Mazur

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Psychologii i Kognitywistyki

Dorośle dzieci i ich rodzice: pomiędzy wsparciem a nadopiekuńczością [OTWARTY PANEL DYSKUSYJNY]

Dojrzałe funkcjonowanie człowieka dorosłego wymaga stopniowego uniezależniania się od rodziny macierzystej. Już Darwin podkreślał, że choć dziecko fizycznie oddziela się od matki zaraz po urodzeniu, to przez dłuższy czas pozostaje od niej zależne – zarówno jeśli chodzi o odżywianie, jak i przemieszczanie się. Są to przejawy jego biologicznej niesamodzielności. Mimo, że już we wczesnym dzieciństwie doświadcza biologicznego oddzielenia od otoczenia, psychologiczna odrębność kształtuje się jeszcze przez długi czas. Proces ten według Kazimierza Jankowskiego zmierza od pełnej zależności potomstwa od rodziców, poprzez trwający w czasie proces zmniejszania się zależność, tj. usamodzielnienia się, aż do pełnego uniezależnienia się (łączenie się w pary i wydawanie potomstwa).

Tymczasem współczesne procesy usamodzielniania się młodych dorosłych coraz bardziej odbiegają od tradycyjnych schematów: małżeństwo, własne mieszkanie, stawanie się rodzicem. W Polsce średni wiek opuszczania domu rodzinnego systematycznie rośnie (2023: kobiety – 26,0 l., mężczyźni – 28,2 l.). W 2015 roku 36,4% Polaków w wieku 25–34 lata mieszkało jeszcze z rodzicami, w 2018 r. 45,1%, podczas gdy w 2022 r. było to już 51%, a w 2023 r. – 52,9%.

Czy jedynie czynniki ekonomiczne (koszty mieszkań, warunki kredytowania) tłumaczą tę zmianę? A może to efekt kulturowych i psychologicznych przemian, o których mówi koncepcja „emerging adulthood” Jeffreya Arnetta? Czy wewnętrzne poczucie kompetencji ma dziś większe znaczenie niż formalne kamienie milowe? Jakie znaczenie ma styl przywiązania i rola rodzica w podtrzymywaniu niesamodzielności? Gdzie leży granica wsparcia? – czy prośba o opuszczenie gniazda to objaw nieczułości, czy odpowiedzialności za rozwój dorosłego dziecka? Do którego momentu rodzice powinni „prowadzić dziecko za rękę, a kiedy mogą zacząć oczekiwać samodzielnego chodzenia”? Na te i inne pytania spróbujemy odpowiedzieć, łącząc perspektywy teoretyczne z danymi demograficznymi i praktycznymi doświadczeniami Uczestników.

dr Magdalena Stawicka

ZERO-PIĘĆ. Fundacja na rzecz zdrowia psychicznego małych dzieci

W cieniu wczesnej traumy relacyjnej. Terapia rodzica z niemowlęciem (PIP) wzbogacona o główne założenia terapeutyczne NARM - modelu leczenia traumy rozwojowej

Myśląc o dobru dziecka nie sposób nie uwzględniać zjawiska traumy relacyjnej (złożonej/rozwojowej). Możliwość wczesnej interwencji i prewencji w jej kontekście jest niezwykle cennym elementem oddziaływania terapeutycznego z potwierdzoną już w wieloletnich badaniach skutecznością. Jednocześnie przyrasta wiedza i doświadczenie kliniczne w pracy z dorosłymi osobami borykającymi się z konsekwencjami tego typu traumy. Powstają nowe modele jej leczenia np. NARM - Neuroafektywny Model Rozwojowy (L. Heller) – stanowiący najbardziej, bodaj, kompleksowe podejście.

W referacie przedstawię istotę pracy terapeutycznej z rodziną z niemowlęciem/małym dzieckiem – w oparciu o model terapii rodzica z niemowlęciem (Parent Infant Psychotherapy) oraz możliwości jej wzbogacania o praktykę terapeutyczną modelu NARM. Wydaje się, że połączenie obu tych podejść jest doskonałym tandemem w pracy w obszarze wczesnej interwencji – momencie rozwojowym o tak wielkiej podatności na zranienia tak zarówno u dziecka jak i dorosłego, które może przekładać się na pogłębiane „zadbanie” o dobro dziecka.

dr Agnieszka Sternak

Uniwersytet Warszawski, Wydział Psychologii

Terapia integracji sensorycznej w Polsce - fakty i mity [OTWARTE FORUM DYSKUSYJNE]

Terapia integracji sensorycznej (SI) jest metodą oddziaływań terapeutycznych znaną i stosowaną od lat 70. XX wieku w Stanach Zjednoczonych, w Polsce od lat 90. Jej szeroka dostępność i (stale rosnąca) popularność stanowi swoisty społeczny fenomen. Rozgłos terapii SI zapewniają nie tylko jej zwolennicy, propagatorzy i praktycy - rodzice, nauczyciele, specjaliści pracujący z dziećmi (w tym terapeuci SI). Swoją uwagę poświęcają tej metodzie oddziaływań także szerokie kręgi badaczy z różnych dyscyplin, którzy podważają jej stosowanie i zalecanie uzasadniając to brakiem dowodów naukowych wskazujących na efektywność terapii SI, jednocześnie powołując się na oficjalnie stanowiska organizacji i instytucji formułujących rekomendacje odnośnie polecanych metod terapeutycznych (AAP, APA, WHO).

Te współbrzmiące w przestrzeni publicznej - także polskiej - odmienne narracje stanowią swego rodzaju społecznie konstruowane manifesty, które postulują przeciwstawne działania: od pełnego uznania zasadności stosowania metody SI aż po jej odrzucenie i eliminację z katalogu oddziaływań terapeutycznych, na które powinny składać się wyłącznie praktyki oparte na dowodach (evidence-based practices, EBP).

Wobec powyższych, przeciwstawnych narracji, w wyjątkowo trudnym położeniu znajdują się rodzice tych dzieci, w których funkcjonowaniu można spostrzec symptomy nieprawidłowości w zakresie integracji sensorycznej. To do rodzica ostatecznie należy decyzja i odpowiedź na pytania: Jak swojemu dziecku mogę pomóc? Jak rozumieć jego trudności? Do kogo należy się zwrócić by uzyskać odpowiednie wsparcie? Wreszcie: Czy terapia integracji sensorycznej to dobry wybór?

W kontekście popularności terapii SI i wobec kontrowersji z nią związanych wydaje się słusznym by zagadnienie to potraktować jako problem istotny społecznie i podjąć próbę przedstawienia faktów i obalenia mitów. Temu poświęcone zostanie otwarte forum dyskusyjne. Będzie to okazja by zapoznać się z najnowszą wiedzą naukową, w świetle której zostaną skomentowane - jako fakt lub mit - następujące pytania i tezy: Zaburzenia integracji sensorycznej? Z tego się wyrasta! Zaburzenia SI to jednostka kliniczna. Terapia SI to „naukowa zabawa”. Terapia SI to indywidualna i niedyrektywna terapia zabawą. Terapia SI to panaceum. Diagnoza SI jest terapią. Terapeuta SI jest zaklinaczem (nie tylko) dzieci. Terapia SI - to metoda czy moda?

Terapia SI - czy ma znaczenie dla rodziny? W zależności od zainteresowania Uczestników forum powyższym zagadnieniom nadana zostanie preferowana kolejność, a także pozostawiona będzie przestrzeń na pytania Uczestników wykraczające poza wskazane obszary.

dr Dorota Suwalska-Barancewicz

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego

dr Kamilla Komorowska

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego

dr Natalia Pilarska

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego

Więź matki z dzieckiem i jakość relacji z partnerem jako predyktory satysfakcji seksualnej matek dzieci w okresie niemowlęcym i poniemowlęcym

Wprowadzenie: Wczesne macierzyństwo intensywnie koncentruje uwagę matek na ich dzieciach, co ma związek z ich nowo nabytą tożsamością i jest nieocenione społecznie z perspektywy ewolucjonistycznej. Rozpoczynanie macierzyństwa należy traktować jako kryzys rozwojowy, który wymaga wsparcia ze strony partnera, co jest niezwykle ważne w doświadczaniu wysokiej jakości życia. Na dobrostan psychiczny ma wpływ wiele czynników, jednym z nich jest jakość życia seksualnego. Młode matki mogą jednak odczuwać niezadowolenie z relacji z partnerem oraz spadek satysfakcji seksualnej, co wynika z koncentracji na dziecku i jego potrzebach, a także może wiązać się z szeroko pojętymi trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi.

Cel badania: W przeprowadzonym badaniu postanowiono zweryfikować znaczenie więzi matki z dzieckiem oraz jakości relacji z partnerem dla satysfakcji seksualnej matek małych dzieci. Dodatkowo przeanalizowano znaczenie zmiennych socjodemograficznych dla eksplorowanych wyników.

Metoda: Przeprowadzono badanie na próbie 284 kobiet za pomocą następujących narzędzi badawczych: Inwentarza Jakości Związku (IJZ), Kwestionariusza Więzi Matki z Dzieckiem Johna Condona w opracowaniu Eleonory Bielawskiej-Batorowicz (2006) oraz Kwestionariusza Satysfakcji Seksualnej (KSS).

Wyniki: Wyniki badań wskazały na liczne korelacje między analizowanymi czynnikami. Zmienne więź z dzieckiem oraz przyjemność w kontakcie z nim okazały się być istotnymi mediatorami między postrzeganym przez matkę wsparciem ze strony partnera a jej satysfakcją seksualną. Ponadto brak wrogości wobec dziecka mediuje związek pomiędzy konfliktem z partnerem a satysfakcją seksualną kobiet (im mniejszy konflikt między partnerami, tym mniejsza wrogość wobec dziecka i wyższa satysfakcja seksualna). Wykonana analiza regresji wielorakiej wykazała, że ważnymi predyktorami dla satysfakcji seksualnej okazały się takie zmienne jak postrzegane wsparcie ze strony partnera ($b = 0.184$, $p = 0.020$) oraz konflikt w relacji z nim ($b = -0.192$, $p = 0.002$).

mgr Eliza Wessel

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Szkoła Doktorska Nauk Społecznych UAM

prof. UAM dr hab. Monika Obrębska

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Psychologii i Kognitywistyki

Czy stosowanie „baby talk” przez rodziców sprzyja dobru ich dzieci?

„Baby talk” to specyficzny rodzaj mowy kierowanej przez dorosłych do dzieci, polegający na znacznym jej uproszczeniu. Jest ona powolna, często używa się w niej wysokiego tonu oraz wyraźniej akcentuje lub powtarza słowa kluczowe. Główną motywacją do jej stosowania jest przekonanie, że ze względu na nierównorzędną relację między dorosłym a dzieckiem przejawiającą się w ograniczonych kompetencjach językowych tego drugiego, należy dostosować mowę do jego poziomu tak, by ułatwić mu uczestnictwo w sytuacji komunikacyjnej. „Baby talk” jest zjawiskiem powszechnym, lecz nie uniwersalnym, a także przedmiotem badań i kontrowersji, ponieważ jego stosowanie może wywierać znaczący (i nie zawsze korzystny) wpływ na rozwój dorastającego dziecka zarówno w sferze emocjonalnej, poznawczej jak i społecznej. Podczas naszej prezentacji chcielibyśmy zastanowić się czy stosowanie „baby talk” przez rodziców sprzyja dobru dziecka, powołując się na literaturę i wyniki badania własnego przeprowadzonego na grupie 22 par rodzic-dziecko przy użyciu autorskiego kwestionariusza do badania „baby talk” oraz Testu Słownikowego dla Dzieci i Skali Rozwoju Emocjonalnego dzieci w wieku 3-6 lat. Pomimo braku istotnych korelacji, temat skłania do refleksji nad rolą sposobu komunikowania się z dzieckiem dla jego rozwoju i szeroko rozumianego dobrostanu.

dr Sabina Więsyk

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Wydział Nauk Społecznych, Instytut Psychologii, Katedra Psychologii Wychowawczej i Rodziny

dr Ewelina Purc

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Wydział Nauk Społecznych, Instytut Psychologii, Katedra Psychologii Wychowawczej i Rodziny

Rola wzorców współpracy rodzicielskiej w wyjaśnianiu dobrostanu dziecka - wnioski z badań prowadzonych w nurcie skoncentrowanym na osobie

Wyniki badań wskazują, iż współpraca rodzicielska (ang. *coparenting*) – czyli sposób, w jaki rodzice współdziałają ze sobą w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – ma kluczowe znaczenie dla rozwoju i dobrostanu dziecka. Cenniejszą wiedzę w tym zakresie dostarczają szczególnie badania prowadzone w nurcie skoncentrowanym na osobie (ang. *person oriented approach*), pozwalające na wyodrębnienie specyficznych wzorców/profilu współpracy rodzicielskiej i przetestowanie związku tych profili z innymi zmiennymi. Jest to stosunkowo nowy (szczególnie w Polsce) sposób prowadzenia badań nad współpracą rodzicielską, który pozwala uchwycić znaczenie jej wielowymiarowego charakteru dla funkcjonowania całego systemu rodzinnego.

W wystąpieniu przedstawione zostaną główne założenia nurtu skoncentrowanego na osobie, a także wnioski z dotychczasowych badań profili współpracy rodzicielskiej: rodzaje i charakterystyka profili oraz ich związek z różnymi czynnikami, które w bezpośredni i pośredni sposób wyjaśniają funkcjonowanie dziecka (w tym również czynniki związane z dobrostanem rodzica). Zaprezentowane treści mają znaczenie zarówno teoretyczne (ponieważ pozwalają uporządkować dotychczasową wiedzę dotyczącą znaczenia wzorców współpracy rodzicielskiej dla dobrostanu dziecka), jak również praktyczne, mające swoje zastosowanie w psychoprofilaktycznej i interwencyjnej pracy z rodzinami. Wspieranie konkretnych aspektów rodzicielskiej współpracy może bowiem zwiększyć skuteczność oddziaływań terapeutycznych, ukierunkowanych na wspieranie rozwoju i dobrostanu dziecka.

dr Julita Wojciechowska

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Psychologii i Kognitywistyki

Dobro dziecka a rodzinne uwarunkowania nawyków żywieniowych - wybrane zagadnienia w perspektywie psychologii jedzenia

Wystąpienie podejmuje problematykę dobra dziecka w kontekście rozwoju zdrowych nawyków żywieniowych w rodzinie, analizowaną przez pryzmat współczesnych badań z zakresu psychologii jedzenia. Na podstawie przeglądu recenzowanych publikacji z ostatnich pięciu lat omówione zostaną kluczowe czynniki psychologiczne i wychowawcze wpływające na kształtowanie się prozdrowotnych zachowań jedzeniowych dzieci. Szczególną uwagę poświęcono stylom rodzicielskim oraz praktykom związanym z organizacją karmienia (kontrola, struktura, wspieranie autonomii, samoregulacji dziecka), które stanowią istotny mechanizm realizacji dobra dziecka w codziennych interakcjach rodzinnych. Wskazane zostaną również psychospołeczne uwarunkowania zachowań jedzeniowych (m.in. mentalizacja, regulacja emocjonalna rodziców, wiedza żywieniowa rodziców) oraz ich związek z profilaktyką problemów żywieniowych dzieci. Celem wystąpienia jest ukazanie, jak decyzje rodzicielskie podejmowane przy stole mogą wspierać zachowania jedzeniowe i ich zdrową regulację na dalszych etapach życia dziecka.

prof. UWM dr hab. Ludwika Wojciechowska

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski

Dominika Czupryńska

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski

Uważność rodzicielska matek i ojców a agresja wśród adolescentów

Tematyka wystąpienia dotyczy poszukiwania znaczenia konstruktu uważności rodzicielskiej matek i ojców dla funkcjonowania interpersonalnego ich dzieci w okresie adolescencji. Pewne wyniki badań wykazały, że bycie uważnym rodzicem może wiązać się z lepszym psychospołecznym samopoczuciem małego dziecka oraz z wyższym poziomem dobrostanu psychicznego adolescentów (Maksimowicz, 2014; Wegner, Wojciechowska, 2016; Wojciechowska, Rybacka, Wojciechowski, 2024). Wydało się interesujące poszukanie odpowiedzi na odmienne pytanie, a mianowicie, czy niski poziom uważności rodziców może wiązać się z negatywnymi i nieprzystosowawczymi przejawami zachowania w okresie adolescencji - w tym szczególnym czasie rozwojowym, w którym obecna jest tendencja do zabiegania o swoją niezależność, sprzeciwianie się kontroli rodzicielskiej, buntowanie się i konfliktowanie się z otoczeniem. Postanowiono skoncentrować się na zachowaniach agresywnych adolescentów i oczekiwano, że istnieje ujemny związek pomiędzy uważnością rodzicielską matek i ojców a agresją w grupie chłopców i dziewcząt w okresie adolescencji.

Badania przeprowadzono na grupie 100 osób, w tym 57 dziewcząt i 47 chłopców w wieku 14-17 lat. Zastosowano Kwestionariusz Uważności Rodzicielskiej IM-P (Interpersonal Mindfulness in Parenting Scale) oraz Kwestionariusz Agresji Buss-Perry (Wersja Amity). Wyniki badań potwierdziły słuszność przyjętego założenia, jednak wystąpiły różnice w ustalonych związkach w zależności od płci rodzica i dziecka, wymiaru uważności rodzicielskiej oraz formy agresji.

dr Monika Wysota

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Pedagogiczno-Artystyczny w Kaliszu

Cele wychowawcze matek i ojców z uwzględnieniem charakterystyk związanych z pełnieniem roli rodzicielskiej

Wychowanie jest świadomym i zamierzonym działaniem wychowawcy polegającym na aktualizowaniu potencjału rozwojowego wychowanka. Jest celowym wywieraniem wpływu na jednostkę, którego celem jest konstruktywny (pozytywny) charakter z punktu widzenia rozwoju wychowanka (Bakiera, 2019). Biorąc pod uwagę ów pozytywny charakter celów wychowawczych można założyć, że odzwierciedlają one w istocie wyobrażenie rodziców o tym, co jest dla dziecka dobre. Można postawić hipotezę, że rodzic stawiając sobie określone cele wychowawcze ma na względzie dobro dziecka, a jego działania są podporządkowane temu dążeniu.

Cele wychowawcze mogą być bliskie oraz dalekie (Steede, 2007). Gurycka (1979) zwraca uwagę na cele: 1) kreatywne, 2) optymalizujące, 3) minimalizujące, 4) korekcyjne. Z kolei Stainton Rogers (2008) wyodrębniła trzy perspektywy konstruowania pojęcia „dobra dziecka”: 1) perspektywa potrzeb dziecka, 2) praw dziecka, 3) jakości życia dziecka.

W referacie zaprezentowane będą wyniki badań (aktualnie w trakcie realizacji) dotyczących celów wychowawczych matek i ojców. Podjęto próbę ich scharakteryzowania według wyżej wymienionych typologii zakładając, że w celach wychowawczych zawiera się definicja „dobra dziecka”. Ponadto analizy dotyczące celów wychowawczych będą uwzględniały postawy rodzicielskie, satysfakcję z bycia rodzicem, znaczenie roli rodzicielskiej, kompetencje rodzicielskie oraz zaangażowanie w rolę rodzicielską.

Sesja tematyczna

prof. dr hab. Hanna Liberska

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego

Wybrane aspekty współzależności rozwoju i funkcjonowania dzieci i rodziców

Teza o współzależności rozwoju i zachowania dzieci i rodziców jako podsystemów w systemie rodziny nie jest nowa. Podczas sesji zostaną przedstawione wyniki badań nad wybranymi związkami pomiędzy nimi. Hanna Liberska i Aleksandra Cieślińska zwróciły uwagę na kwestię znaczenia macierzyństwa dla satysfakcji z życia, samooceny i zdrowia psychicznego kobiety. Rezultaty badań wskazują na różnice między kobietami dietnymi i bezdietnymi pod względem powyższych konstruktów. Okazało się, że kobiety – matki mają wyższą satysfakcję z życia i wyższą samoocenę niż kobiety, które nie doświadczyły macierzyństwa.

Problemy związane z dietnością i bezdietnością kobiet są także w obszarze zainteresowania Alicji Maliny, Doroty Suwalskiej-Barancewicz i Aleksandry Dąbrowskiej. Badaczki poszukiwały uwarunkowań decyzji kobiet o bezdietności i dietności. Skupiły się na rodzinie pochodzenia kobiety, a przede wszystkim na postawach rodzicielskich postrzeganych u jej rodziców i relacjach z partnerem. Okazało się, że porównywane grupy kobiet różnią się w retrospektywnych ocenach postawy ojca. Otóż kobiety bezdietne postrzegały swych ojców jako przejawiających postawę zapewniającą córkom wyższy poziom autonomii niż kobiety dietne.

Problem uwarunkowań jednego z aspektów jakości życia „młodych” matek, jakim jest satysfakcja seksualna podjęły Dorota Suwalska-Barancewicz, Kamilla Komorowska i Natalia Pilarska. Badaczki zwracają uwagę na jakości relacji z partnerem – co ma uzasadnienie w wynikach wcześniejszych badań – oraz na znaczenie więzi matki z dzieckiem. Rozpoznano liczne korelacje między analizowanymi czynnikami. Więż z dzieckiem oraz przyjemność w kontakcie z nim okazały się mediatorami między wsparciem ze strony partnera postrzeganym przez matkę a jej satysfakcją seksualną. Są to kolejne badania ukazujące interesujące współzależności w systemie rodziny.

Te współzależności obejmują także kształtowanie przez rodziców środowiska medialnego małych dzieci. Problem ten eksplorowała Mariya Kuzyan, która rozpoznała zależność między sposobem korzystania z mediów przez rodziców a organizacją środowiska medialnego ich dzieci.

Problematyka uważności rodzicielskiej i jej znaczenia dla kształtowania zachowań adaptacyjnych i nieadaptacyjnych i dorastających dzieci była przedmiotem zainteresowania Ludwika Wojciechowskiej i Dominiki Czupryńskiej. Związki uważności i agresji okazały się złożone i zależne od płci rodzica i dziecka, wymiaru uważności rodzicielskiej oraz formy agresji.

Dagmara Musiał zainteresowała się znaczeniem kompetencji rodzicielskiej i samooceny matek dla funkcjonowania dzieci z rozpoznanymi zaburzeniami nawyków i popędów. Rezultaty potwierdziły ważność kompetencji i złożony charakter powiązań między eksplorowanymi zmiennymi.

Wszystkie wystąpienia potwierdzają, co wyżej zaznaczono, współzależność rodziców i dzieci. Potwierdza to zasadność podejścia systemowego do rodziny.

Streszczenia posterów

w kolejności alfabetycznej nazwiska pierwszej Autorki / pierwszego Autora

C

Gabriela Cięciel

Uniwersytet Jagielloński

Monika Podstolak

Uniwersytet Jagielloński, Instytut Psychologii PAN

Czy koszty związane z rodzicielstwem prowadzą do jego idealizacji? Porównanie skłonności do idealizacji rodzicielstwa u kobiet bezdzietnych i posiadających dzieci

Wpływ rodzicielstwa na dobrostan emocjonalny jest złożony i nie do końca jasny: wcześniejsze badania sugerowały, że może być on zarówno negatywny, jak i pozytywny. Zbadaniem tej tematyki zajęli się Eibach i Mock, pisząc o tym w artykule *Idealizing Parenthood to Rationalize Parental Investments*. Niniejsza praca stanowi modyfikację ich warunków badania i porównanie wyników.

Celem badania było sprawdzenie, czy kobiety bezdzietne różnią się od matek w poziomie idealizacji rodzicielstwa, na skutek wzbudzenia u nich dysonansu poznawczego za pomocą podkreślenia finansowych kosztów wychowania dziecka. Przebadano 135 matek i 167 bezdzietnych kobiet. Wyniki wskazały, że żadna z grup nie idealizowała rodzicielstwa, co było spowodowane niewystąpieniem u badanych dysonansu. Wyniki badania nie odzwierciedlają efektów oryginalnego badania, co może być związane z różnicami w procedurach badawczych oraz zmianami w narzędziach pomiaru dysonansu. Ograniczenia te sugerują konieczność dalszych badań nad idealizacją rodzicielstwa.

D

Jakub Duras

Uniwersytet SWPS w Poznaniu, Centrum Badań nad Rozwojem Osobowości

prof. USWPS dr hab. Konrad Piotrowski

Uniwersytet SWPS w Poznaniu, Centrum Badań nad Rozwojem Osobowości

Polska Adaptacja Skali Wymiarów Rozwoju Tożsamości (DIDS) to pomiaru tożsamości rodzicielskiej

Tożsamość rodzicielska najczęściej definiowana jest jako stopień identyfikacji i integracji roli rodzica z innymi domenami tożsamości oraz jako zbiór autodefinicji, przekonań i wartości kluczowych dla osoby w tej roli („Kim jestem jako rodzic?"). Obecnie dostępne w Polsce narzędzie (U-MICS) pozwala na pomiar jedynie jednego aspektu - identyfikacji z rolą - nie obejmując pozostałych. W odpowiedzi na tę lukę w dwóch pomiarach przeprowadzonego badania podłużnego (N = 409) wykorzystano zmodyfikowaną do pomiaru tożsamości rodzicielskiej wersję Skali Wymiarów Rozwoju Tożsamości (DIDS), celem analizy właściwości psychometrycznych skali w polskiej kulturze. Głównym celem była weryfikacja struktury czynnikowej skali, równoważności pomiaru, rzetelności i trafności, poprzez eksplorację związków wymiarów skali z innymi miarami tożsamości czy wypaleniem rodzicielskim.

Wyniki ujawniły, że narzędzie to cechuje się akceptowalnymi właściwościami psychometrycznymi. Choć dalsza walidacja narzędzia jest wskazana, skala znajduje swoje zastosowanie w badaniach nad tożsamością rodzicielską, oferując szersze i holistyczne ujęcie tego konstruktu na różnych etapach rodzicielstwa.

F

dr Dominika Fijałkowska

Uniwersytet Łódzki, Instytut Psychologii

prof. dr hab. Eleonora Bielawska-Batorowicz

Uniwersytet Łódzki, Instytut Psychologii

dr Andrzej Śliwerski

Uniwersytet Łódzki, Instytut Psychologii

Rodzicielstwo rodziców dzieci ze spektrum autyzmu oraz rodziców dzieci chorych na padaczkę

Wprowadzenie: Diagnoza niepełnosprawności u jednego z członków rodziny traktowana jest jako zdarzenie kryzysowe, które wpływa na funkcjonowanie całej rodziny i uruchamia różnorodne reakcje będące próbami adaptacji do tej sytuacji. Od wielu lat poszukiwane są czynniki związane z przystosowaniem (zwykle koncentrujące się na negatywnych aspektach, podczas gdy istotne jest poszukiwanie zasobów, które mogą sprzyjać lepszemu przystosowaniu do niepełnosprawności u dziecka).

Cel: Celem badania było określenie, które z czynników są związane z przystosowaniem rodziców do spektrum autyzmu lub padaczki u ich dziecka, z wykorzystaniem podwójnego modelu ABCX. Procedura: W badaniu wzięło udział łącznie 273 rodziców (145 matek i 128 ojców) co najmniej jednego dziecka w wieku od 2 do 6 lat. Badanie zostało przeprowadzone przy użyciu kwestionariuszy samoopisu.

Wyniki: Przeprowadzone analizy mediacji i moderowanej mediacji wykazały, że otrzymane wyniki pozostają w zgodzie z założeniami podwójnego modelu ABCX - zarówno nasilenie objawów ASD/padaczki u dziecka (czynnik dotyczący stresorów), afekt pozytywny i negatywny (czynniki dotyczące postrzegania sytuacji), a także dezadaptacyjne strategie radzenia sobie ze stresem mają istotne znaczenie dla zdolności rodziców do przystosowania się do kryzysu (ujętego jako zdiagnozowanie ASD/padaczki u dziecka). Istotną rolę w modelu okazały się pełnić także uczucia rodzicielskie. Wnioski: Uzyskane wyniki mają znaczenie praktyczne, w kontekście planowania interwencji skierowanych do rodziców dzieci z ASD i rodziców dzieci z padaczką. Pozwalają uwzględnić czynniki istotnie związane z adaptacją do niepełnosprawności u dziecka, w tym czynniki ochronne. Zwracają także uwagę na konieczność obejmowania pomocą zarówno matek, jak i ojców dzieci z niepełnosprawnością (zarówno ze spektrum autyzmu, jak i chorych na padaczkę).

J

Marzena Jaskułowska

Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

dr hab. Iwona Sikorska

Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

Związek pomiędzy postawami rodzicielskimi oraz lękiem rodziców a adaptacją dziecka w żłobku

Adaptacja dziecka w żłobku jest czasem przystosowania do rozłąki z rodzicami, budowania poczucia bezpieczeństwa i relacji z wychowawcami. Postawy rodzicielskie, określające poglądy, zachowania i emocjonalne ustosunkowanie rodziców wobec własnych dzieci, odgrywają istotną rolę w dziecięcym odbiorze tego procesu. Również przeżycia rodziców podczas pierwszych samodzielnych kroków ich pociech poza domem mogą wpływać na proces adaptacji. Celem badania było poznanie zależności pomiędzy postawami rodzicielskimi i lękiem rodziców a adaptacją dziecka w żłobku.

Osoby badane to 29 rodziców (15 matek i 14 ojców) oraz 3 wychowawców dzieci rozpoczynających adaptację w żłobku. Badani byli rekrutowani podczas dnia otwartego jednej z placówek sieci żłobków „Misie-Pysie” w Krakowie. Narzędziami pomiaru były: Inwentarz Stanu i Cechy Lęku (STAI) (Spielberger, Strelau, Tysarczyk, Wrześniewski, 2011) Skala Postaw Rodzicielskich (SPR) (Plopa, 2008), formularze obserwacji dla opiekunek (Świdrak, 2020) oraz wywiad.

Wyniki badania wskazują na słabą, dodatnią korelację pomiędzy lękiem jako cechą rodziców a średnią dzienną liczbą negatywnych zachowań dziecka podczas adaptacji ($\rho=0.329$, $p=0.041$). Uwzględniając płeć rodzica, zaobserwowano umiarkowaną, dodatnią korelację pomiędzy lękiem jako cechą matek a zachowaniami negatywnymi dziecka ($\rho=0.575$, $p=0.025$), natomiast u ojców nie wykazano takiej zależności. Nie zaobserwowano istotnych zależności pomiędzy lękiem jako stanem u rodziców a adaptacją ich dziecka do żłobka oraz pomiędzy postawami rodzicielskimi a badaną specyfiką adaptacji, niezależnie od płci rodzica.

Proces adaptacji to trudny etap dla dziecka i rodziców, dlatego warto w tym czasie zadbać o dobrostan obu stron. Poszukiwanie zmiennych wpływających na przystosowanie dziecka do środowiska żłobkowego może być pomocne w przygotowaniach rodziców oraz ich dzieci do tego procesu.

K

dr Anna Kołodziej-Zaleska

Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Nauk Społecznych

dr Michalina Ilska

Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Nauk Społecznych

dr Anna Brandt-Salmeri

Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Nauk Społecznych

Rodzicielska pewność siebie oraz zdrowie psychiczne ojców niemowląt do 12 miesiąca życia w okresie adaptacji do rodzicielstwa - analiza skupień

Pewność rodzicielska odnosi się do przekonania rodzica o własnej zdolności do opieki nad dzieckiem oraz rozumienia jego potrzeb. Zasoby rodzicielskie, w tym właśnie pewność siebie, wpływają pozytywnie na jakość rodzicielstwa i odgrywają kluczową rolę w efektywnej adaptacji do nowej roli rodzica. Dotychczasowe badania rzadko jednak skupiają się na ojcach.

Celem niniejszego badania było wyodrębnienie profili ojców w oparciu o poziom pewności rodzicielskiej oraz objawy depresji i lęku, a także zbadanie, czy zidentyfikowane profile różnią się pod względem zmiennych związanych z ojcem (wykształcenie, zatrudnienie, sytuacja finansowa, zdrowie, stres), relacją z matką dziecka, przebiegiem ciąży oraz charakterystyką dziecka. W badaniu wzięło udział 500 ojców (w wieku $M=35$ lat, $SD=6.35$) posiadających pierwsze dziecko do 12. miesiąca życia, zrekrutowanych online. Zebrano dane socjodemograficzne, informacje na temat stanu zdrowia, stresu, relacji, ciąży, porodu i dziecka za pomocą platformy LimeSurvey. Wykorzystano wystandaryzowane narzędzia psychologiczne: Kwestionariusz Pewności Rodzicielskiej, PHQ-2 i GAD-7.

Analiza skupień wskazała na dwa profile: pierwszy z niską pewnością siebie oraz wysokimi objawami depresji i lęku (46%), określony jako nisko adaptacyjny oraz profil adaptacyjny z wysoką pewnością siebie i niskim poziomem objawów depresji i lęku (54%). Grupa nieadaptacyjna charakteryzowała się wyższym stresem, gorszym zdrowiem, mniejszym zadowoleniem z pracy, finansów i relacji, deklarowaniem trudności związanych z porodem oraz problemów rozwojowych dziecka, a także niższym zaangażowaniem w codzienną opiekę nad dzieckiem. Wyniki te podkreślają znaczenie wsparcia ojców w pierwszym roku rodzicielstwa, zwłaszcza w kontekście zdrowia psychicznego i rodzicielskiej pewności siebie.

mgr Marta Lasota

Uniwersytet SWPS w Poznaniu, Centrum Badań nad Rozwojem Osobowości

prof. USWPS dr hab. Konrad Piotrowski

Uniwersytet SWPS w Poznaniu, Centrum Badań nad Rozwojem Osobowości

Kwestionariusz Esencjalizmu Biologicznego w Rodzicielstwie (BEPQ) – nowe narzędzie do pomiaru przekonań o biologicznych uwarunkowaniach ról rodzicielskich

Rodzicielstwo to jeden z najbardziej spolaryzowanych płciowo obszarów życia, w którym określonym płciom przypisuje się konkretne zadania. Kobiety często postrzegane są jako naturalnie predysponowane do opieki nad dziećmi, podczas gdy mężczyznom przypisuje się większą zdolność do zapewniania opieki finansowej rodzinie. Badania wskazują, że przekonania te są powszechne i spójne międzykulturowo. Na ile jednak opierają się one na założeniu o biologicznych uwarunkowaniach ról rodzicielskich?

Celem niniejszego badania była ocena rzetelności, struktury czynnikowej oraz trafności Kwestionariusza Esencjalizmu Biologicznego w Rodzicielstwie (BEPQ) – nowego narzędzia stworzonego do pomiaru przekonań o biologicznych uwarunkowaniach ról rodzicielskich. W badaniu wzięło udział 488 osób w wieku 18–68 lat (269 mężczyzn, 162 kobiety, 57 osób niebinarnych), w tym 253 rodziców. Dodatkowo wykorzystano Kwestionariusz Neutralności Płciowej w Rodzicielstwie oraz przeprowadzono pomiar zaangażowania w role rodzicielskie, obejmujący czas spędzany z dziećmi, rodzaje aktywności, odpowiedzialność finansową i podejmowanie decyzji.

Kwestionariusz BEPQ wykazał dobre właściwości psychometryczne, cechując się wysoką spójnością wewnętrzną oraz wyraźną dwuczynnikową strukturą, rozdzielającą predyspozycje płciowe na kobiece i męskie. Trafność narzędzia potwierdziła negatywna korelacja z Kwestionariuszem Neutralności Płciowej w Rodzicielstwie. Najsilniejsze przekonania esencjalistyczne wyrażali mężczyźni, a najniższy poziom występował u osób niebinarnych.

Rodzice

i opiekunowie wykazywali wyższy poziom esencjalizmu płciowego niż osoby bezdzietne, a przekonania te były powiązane z aspektami rodzicielstwa, takimi jak czas spędzany z dziećmi, zapewnienie bezpieczeństwa finansowego i podejmowanie decyzji dotyczących dziecka.

Wyniki badania potwierdzają, że Kwestionariusz BEPQ jest rzetelnym i trafnym narzędziem o wysokich właściwościach psychometrycznych. Jego dwuczynnikowa struktura oraz zdolność do identyfikowania różnic płciowych czynią go cennym narzędziem w badaniach nad stereotypami płciowymi i rolami rodzicielskimi.

mgr Marta Lasota

Uniwersytet SWPS w Poznaniu, Centrum Badań nad Rozwojem Osobowości

prof. USWPS dr hab. Konrad Piotrowski

Uniwersytet SWPS w Poznaniu, Centrum Badań nad Rozwojem Osobowości

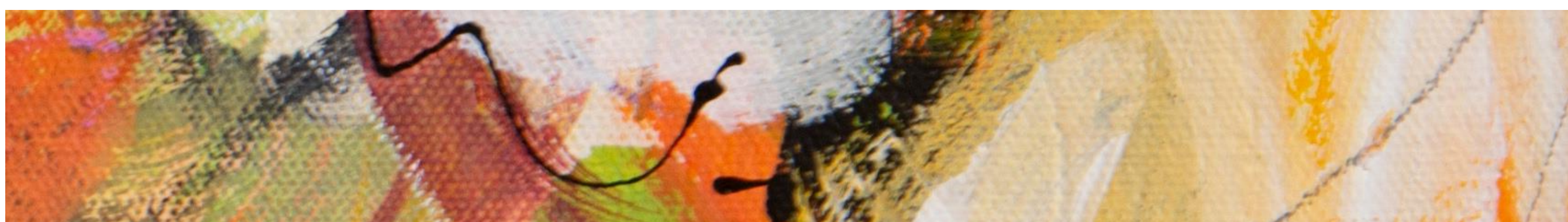
Neutralność płciowa w rodzicielstwie: walidacja nowego kwestionariusza do pomiaru postaw wobec ról płciowych

Przekonania dotyczące neutralności płciowej w rodzicielstwie kwestionują tradycyjne stereotypy, podkreślając, że opieka nad dzieckiem oraz odpowiedzialności rodzicielskie nie powinny być determinowane przez płeć. Takie podejście promuje równość ról w wychowaniu dzieci, sprzyjając elastyczności i inkluzywności. Jednak brak wystandaryzowanego narzędzia do pomiaru tych przekonań ogranicza zarówno badania, jak i interwencje. Celem niniejszego badania było opracowanie i walidacja Kwestionariusza Neutralności Płciowej w Rodzicielstwie – narzędzia służącego do oceny postaw wobec roli płci w rodzicielstwie.

W badaniu wzięło udział 488 uczestników w wieku od 18 do 68 lat, w tym 269 mężczyzn, 162 kobiety i 57 osób niebinarnych. Wśród badanych 253 osoby były rodzicami. Walidacja Kwestionariusza Neutralności Płciowej w Rodzicielstwie została przeprowadzona z wykorzystaniem Kwestionariusza Esencjalizmu Biologicznego w Rodzicielstwie. Ponadto rodziców zapytano o zaangażowanie w role rodzicielskie, obejmujące czas spędzany z dziećmi, rodzaje aktywności, odpowiedzialność finansową i podejmowanie decyzji.

Kwestionariusz Neutralności Płciowej w Rodzicielstwie wykazał wysoką rzetelność i dobrą strukturę psychometryczną, cechując się wysoką spójnością wewnętrzną oraz wyraźną dwuczynnikową strukturą. Pierwszy czynnik odzwierciedlał przekonania oparte na umiejętnościach jednostkowych, niezależnych od płci, a drugi – pewność w wychowywaniu dzieci płci przeciwnej. Negatywna korelacja z Kwestionariuszem Esencjalizmu Biologicznego w Rodzicielstwie potwierdziła trafność narzędzia. Mężczyźni uzyskali najniższe wyniki w zakresie przekonań o neutralności płciowej, natomiast osoby niebinarne – najwyższe. Wyższy poziom neutralności płciowej obserwowano u osób bezdzietnych. Ponadto przekonania te były powiązane z kluczowymi aspektami rodzicielstwa, takimi jak czas spędzany z dziećmi, aktywności, odpowiedzialność finansowa oraz podejmowanie decyzji.

Uzyskane wyniki potwierdzają, że Kwestionariusz Neutralności Płciowej w Rodzicielstwie jest rzetelnym i trafnym narzędziem o wysokich właściwościach psychometrycznych. Jego dwuczynnikowa struktura, negatywna korelacja z esencjalizmem biologicznym oraz powiązania z rolami rodzicielskimi wskazują na jego użyteczność. Kwestionariusz stanowi cenne narzędzie do badań nad równością płci w rodzicielstwie oraz wspiera rozwój badań w zakresie płci i rodziny.

prof. dr hab. Hanna Liberska

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego

mgr Dariusz Freudenreich

Szkoła Podstawowa im. Augusta Cieszkowskiego w Kicinie

Doświadczenie agresji przez dorastające dzieci a przywiązanie do rodziców

Agresja u dorastających jest zachowaniem wzbudzającym z jednej strony duże zaniepokojenie społeczeństwa, a z drugiej - duże zainteresowanie specjalistów. Młodzi ludzie są tak sprawcami agresji, jak i jej ofiarami. Uwarunkowań takiego zachowania coraz częściej poszukuje się w oddziaływaniach środowiskowych, a szczególną uwagę zwraca się na podstawowe środowisko wychowawcze jakim jest rodzina. Agresja niekiedy bywa konieczna, usprawiedliwiona, ale najczęściej postrzegana jest jako zjawisko negatywne a zapobieganie lub minimalizowanie ryzyka jej doświadczania przez nieletnich może być traktowane jako przejaw troski o ich dobro, poczucie bezpieczeństwa. Uzasadnia to poszukiwanie czynników ograniczających takie doświadczenia u dzieci i młodzieży - w pierwszej kolejności w rodzinie.

Celem badania było rozpoznanie znaczenia przywiązania do rodziców dla wchodzenia przez dorastającego w rolę agresora lub ofiary agresji oraz uwarunkowań tych doświadczeń związanych z samooceną i poczuciem kontroli.

Badaniami objęto grupę dziewcząt i chłopców w wieku 15-16 lat. Proporcja płci była stosunkowo wyrównana (29 dziewcząt i 3 chłopców). Badani uczyli się w jednej ze szkół w małym mieście o liczbie mieszkańców nie przekraczającej 6000. W badaniach do pomiaru wymiarów przywiązania dorastającego dziecka do matki i ojca wykorzystano polską adaptację kwestionariusza IPPA a do pomiaru agresji - kwestionariusz Mini-DIA. Dane podstawowe zebrano za pomocą ankiety własnej konstrukcji. Zebrany materiał obejmował także dane dotyczące samooceny dorastających i ich poczucia kontroli na własnym zachowaniem.

Rezultaty badań pozwoliły rozpoznać specyficzne różnice w doświadczaniu agresji w roli jej sprawcy i ofiary pomiędzy dziewczętami i chłopcami oraz w nasileniu wymiarów ich przywiązania do matki i ojca. Stwierdzono pozytywne znaczenie komunikacji i zaufania do ojca oraz negatywne znaczenie poczucia alienacji dla doświadczeń dorastających w roli ofiary agresji fizycznej (ρ - Spearmana wyniosło odpowiednio -0.328, -0.269, 0.360). Podobne rezultaty uzyskano dla związku wymiarów przywiązania dorastającego dziecka do matki i doświadczania przez nie agresji fizycznej (odpowiednio: -0.390, -0.318, 0.335). Istotność związków przywiązania i doświadczania przez dorastających innych form agresji była odmienna w zależności od płci rodzica. Więcej związków odnotowano między doświadczeniami agresji dorastających a ich przywiązaniem do matki.

N

prof. UJD dr hab. Elżbieta Napora

Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie

dr Elżbieta Kornacka-Skwara

Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie

mgr Klaudia Korkus

Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie

Relacje z dorosłymi dziećmi jako predyktor samotności i satysfakcji z życia u osób w późnej dorosłości

Zrozumienie mechanizmów oddziaływania relacji rodzinnych na zdrowie psychiczne osób w późnej dorosłości zyskuje na znaczeniu w kontekście starzejącego się społeczeństwa. Dane NFZ z 2023 roku wskazują, że depresja stanowi znaczący problem wśród osób w tym okresie, a zaangażowanie nie tylko społeczne jest powiązane z poprawą zdrowia psychicznego i ze zmniejszeniem objawów depresyjnych (Baeriswyl, Oris, 2022). Z wiekiem osoby nawiązują mniej interakcji z innymi, jednak wzrasta bliskość interpersonalna w istniejących relacjach (Carstensen i in., 2003). Szczególną rolę w tym kontekście odgrywa przyjaźń, ponieważ w przeciwieństwie do więzi rodzinnych, opiera się na dobrowolnym wyborze (Fiori i in., 2020).

Wstępna analiza wyników z badań na grupie 240 osób w późnej dorosłości za pomocą wielowymiarowej regresji liniowej w celu wyznaczenia prognozy satysfakcji z życia oraz samotności, pozwoliła odpowiedzieć na pytanie o znaczeniu badanych predyktorów. Wyniki pokazały, że dla samotności u osób w późnej dorosłości istotnym predyktorem jest zerwanie więzi społecznych ($p < 0,001$), a dla satysfakcji z życia relacje z dorosłymi dziećmi ($p < 0,001$) oraz zadawalający status finansowy badanych osób ($p < 0,001$).

Z

Natalia Ziaja

Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Nauk Społecznych

dr Anna Kołodziej-Zaleska

Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Nauk Społecznych

Deklarowanie doświadczenia parentyfikacji a funkcjonowanie w roli rodzica

Dane literaturowe dotyczące długotrwałych konsekwencji parentyfikacji wciąż są nieliczne. Doniesienia z badań wskazują najczęściej na aspekty związane z relacjami z innymi dorosłymi, natomiast mniej danych dotyczy zależności między doświadczoną w dzieciństwie parentyfikacją a relacjami z własnymi dziećmi.

Celem prezentowanego badania była analiza funkcjonowania rodzicielskiego (w obszarach ciepło-odrzućenie, struktura-chaos, autonomia-przymus) oraz zdrowia psychicznego rodziców w kontekście deklarowania doświadczenia przez nich parentyfikacji. Weryfikowano, czy badane aspekty zdrowia psychicznego pośredniczą w relacji między wymiarami rodzicielstwa a deklarowaniem doświadczenia parentyfikacji. Przeprowadzono analizę mediacji z wykorzystaniem PROCESS Macro Hayesa w programie SPSS. W badaniu wykorzystano autorską ankietę oraz standaryzowane narzędzia pomiaru: Inwentarz Parentyfikacji (PI), Kwestionariusz Interpersonalnego Kontekstu Rodzicielstwa (PASCQ) oraz Kwestionariusz Zdrowia Pacjenta - 4 (PHQ-4).

Grupa badana liczyła 142 rodziców (w wieku $M=39$ lat, $SD=8.5$, $min=23$, $max=64$). Zdecydowaną większość stanowiły kobiety (89%), głównie pozostające w związkach małżeńskich. Wyniki wskazały mediacyjny udział lęku w relacji parentyfikacji z ciepłem, odrzuceniem, strukturą, chaosem i przymusem. Testowane modele były istotne statystycznie. Wyniki mogą wskazywać, że doświadczenie parentyfikacji nie działa bezpośrednio negatywnie na cechy rodzicielstwa, ale pośrednio, poprzez intensyfikowanie poziomu lęku rodziców, obniża pozytywne i wzmacnia negatywne aspekty ich rodzicielstwa.

KOMITET NAUKOWY

prof. UAM dr hab. Lucyna Bakiera - przewodnicząca

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Psychologii i Kognitywistyki

prof. dr hab. Hanna Liberska

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Wydział Psychologii

prof. UAM dr hab. Aleksandra Jasielska

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Psychologii i Kognitywistyki

prof. UJD dr hab. Alicja Kalus

Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie, Wydział Nauk Społecznych

prof. UG dr hab. Maria Kaźmierczak

Uniwersytet Gdański, Instytut Psychologii

prof. KUL dr hab. Dorota Kornas-Biela

Katolicki Uniwersytet Lubelski, Wydział Nauk Społecznych, Katedra Psychopedagogiki

prof. USWPS dr hab. Konrad Piotrowski

Uniwersytet SWPS w Poznaniu

dr Karolina Appelt

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Psychologii i Kognitywistyki

dr Szymon Bręński

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Psychologii i Kognitywistyki

dr Kamil Janowicz

Uniwersytet SWPS w Poznaniu

dr Joanna Matuszczak-Świgoń

Pleszewskie Centrum Medyczne

dr Izabela Stankowska-Mazur

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Psychologii i Kognitywistyki

dr Monika Wysota

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Pedagogiczno-Artystyczny w Kaliszu

KOMITET ORGANIZACYJNY

prof. UAM dr hab. Lucyna Bakiera - przewodnicząca

dr Izabela Stankowska-Mazur - sekretarzynie

dr Szymon Bręński

mgr Paweł Ciesielski

mgr Aneta Pełka

KONTAKT

parent@amu.edu.pl

<http://parent-konferencja.home.amu.edu.pl/>

EDYCJA i OPRACOWANIE

Lucyna Bakiera, Izabela Stankowska-Mazur, Aneta Pełka

PATRONATY HONOROWE

Patronat Honorowy
**Prezydenta
Miasta Poznania**

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

PATRONATY

FUNDACJA
DAJEMY
DZIECIOM
SIŁĘ

PATRONATY MEDIALNE

Fathering